a-KIYAMETİN ALAMETLERİ :

Kıyamet kopmadan önce kıyametin kopacağını ve artık bundan sonra tevbe kapısının da kapandığını bildirmek üzere görülen alâmet ve deliller olup,bunlar şunlardır: Duhan (Duman), Deccal ve Dabbetül arzın zuhur etmesi,Güneşin batıdan doğması,Hz. Meryem'in oğlu Hz. İsa'nın nüzulü,Ye'cüc ve Me'cücün çıkması,Doğuda,batıda ve birde Ceziretül arabda olmak üzere üç sefer ay tutulması olacaktır. En son olarak da ateş Yemen tarafından çıkacaktır."[179]

Peygamberimizin zikrettiği kıyametin bu büyük alâmetlerinin zahiri mânası hak olmakla beraber te'vile muhtaçtır.

Bir hadiste Rasulullah(SAM):"İlmin kalkması,Cehaletin zahir olması,Zinanın ifşa edilmesi,İçkinin içilmesi,Kadınların çoğalması,Erkeklerin azalması,öyle ki elli kadına bir erkek nezaret etmesi (bakması ve düşmesi)"[180] şeklinde,(rivayetlerin) bazılarında ise :Karışıklığın olması.[181]

Diğer bir alâmet olarak da:Celâleddin Suyûtî (el Keşfu fi Mücâvezeti hazihil ümmeti el elfellezi dellet aleyhil Âsar) adlı eserinde şöyle der:Bu ümmetin ömrü bin seneyi geçecek fakat bin beş yüz seneyi aşmayacaktır. Çünki muhtelif tariklerden vârid olduğuna göre,dünyanın ömrü,Âdem aleyhisselamdan kıyamete kadar yedi bin senedir.[182]

Peygamber (SAM) dördüncü binin sonunda gönderilmiştir.[183]

Bazıları Cenâb-ı Hakkın:"Fehel yenzurûne illes Saâte en te'tiyehüm Bağteten."(Yoksa onlar,kıyametin kendilerine ansızın gelmesini mi gözlüyorlar? Zaten alâmetleri geldi bile!) âyetinden,kıyametin,bin dört yüz yedi yılında kopacağını istinbat etmiştir. Çünki (Bağteten) kelimesinin harfleri 1407'dir. Daha doğrusu bunu Allahtan başka kimse –bilmez-bilemez.[184]

Teorik bazı hesaplara göre,geçmiş 5 milyar yıl içinde,güneş merkezindeki hidrojen nisbeti 2 / 3'ten 1 / 3'e düşmüş,fakat aydınlık değeri % 25 kadar bir artış göstermiştir.[185]

Kıyamet alâmetlerinin açıklamasına gelince:

1-DUHAN : Bunun hakkında iki görüş vardır:1-İbni Mesud Hazretlerinden mervi olduğuna göre,şiddetli açlık ve kaht seneleridir. Çünkü çok aç olan kimseye,gerek gözlerinin za'fından ve gerek çok kuraklık ve kahtlık senelerde havanın fenalığından semâ dumanlı görünür.[186]

2-Bu peygamberimiz (SAM) zamanında olup,Kureyş kabilesi üzerine kıtlıkla beraber semayı dumanda kaplamıştır. Duman hakkında Rasulullah şöyle der:"Duman batı ile doğuyu doldurup kaplar.Kırk gün kırk gece durur. Mü'min dumanın tesirinden nezleli gibi olur,kâfirde sarhoş gibi olur.[187]

Buda kıyamet vakti,ilk alâmet olacaktır.

2-DECCAL : Hakkı batıl,batılı hak olarak gösteren. Deccalın cennet dediği cehennem gibi,cehennem dediği de cennet gibi olacağı rivayet edilir. Sahih hadislerin ihbarı ve din büyüklerinin izah ve kabulleri ile,âhir zamanda gelecek ve Risalet-i Ahmediyeyi inkâr edip,İslâmiyeti tahribe çalışacak ve dünyayı fesada verecek çok şerli ve küfrü mutlak yolunda olan dehşetli bir şahıstır.

Bir hadis rivayetinde üç deccal,diğerinde yirmi yedi deccal geleceği Peygamberimiz (SAM) tarafından bildirilmiştir. Âlemi İslâmda muhtelif zamanlarda çıkmış olan dehşetli din düşmanlarının ve anarşiye hizmet edenlerin umumu da rivayetleri tasdik etmektedir. Bu din yıkıcılığın ahir zamanda daha dehşetli olacağı bildirilmektedir.

Şu son asırda görülen ve dünyayı tehdit eden ve Cenâb-ı Hakkı inkâra kadar cüret edip,medeniyeti beşeriyeyi tahribe çalışan dehşetli cereyanlar bu ğaybi ihbarın doğruluğunu tasdik etmektedir.[188]

Çıkacak olan bu deccal,istidrac yoluyla (yani nimetin verilmesiyle yavaş yavaş küfre saplanma) bazı harika işleri yapacaktır. (Ölüyü diriltme,semadan yağmur yağdırma gibi)[189]

Sahabilerin,deccalın ne kadar yer yüzünde kalacağını sormaları üzerine Rasulullah (SAM) dedi:"Kırk gün kalır. (bazı rivayetlerde yalız kırktır.) Birinci günü bir yıl kadardır. İkinci günü bir ay kadar olur. Üçüncü günü bir hafta kadar,diğer günler ise bayağı günler kadar olur."[190] Yani artık devresini tamamlıyarak kimsenin kendisini tanımaması haline gelir ve gelecektir.

a-MESİH VE SÜFYAN : Mesih;bir şey üzerinde eli yürütmek,bir şeyden ondaki eseri gidermek demektir. İsa (AS) nın bir ismidir. Elini sürdüğü,meshettiği hastaların iyileşmesinden kinaye olarak –İsa Mesih- denmiştir. (Rivayetlerde Hz. İsa Aleyhiselama mesih namı verildiği gibi,her iki deccala da mesih namı verilmiş. Ve bütün rivayetlerde –Min fitnetil mesihid deccal,min fitnetil mesihid deccal- denilmiş.

Bunun hikmet ve te'viline gelince;Allahu a'lem hikmeti ise,nasıl ki emri ilâhi ile İsa Aleyhisselam,şeriâtı Museviyede bir kısım ağır tekâlifi kaldırıp,şarap gibi bazı müştehiyâtı helal etmiş. Aynen öyle de;Büyük deccal şeytanın iğvası ve hükmü ile,şeriâtı İseviyenin ahkâmını kaldırıp hristiyanların hayatı içtimaîyyelerini idare eden râbıtaları bozarak,anarşistliğe ve ye'cüc me'cüce zemin hazır eder.

İslâmların deccalı ayrıdır. Hatta bir kısım ehli tahkik,İmamı- Alinin (RA) dediği gibi,demişler ki:Onların deccalı süfyandır. İslâmlar içinde çıkacak,aldatmakla iş görecek. Kâfirlerin büyük deccalı ayrıdır. Yoksa,büyük deccalın,cebir ve ceberutu mutlakına karşı itaât etmiyen şehid olur ve istemiyerek itaât eden kâfir olmaz,belki günahkârda olmaz.[191]

"İslâm Deccalı olan Süfyan dahi, şeriat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) ebedî bir kısım ahkâmını nefis ve şeytanın desiseleri ile kaldırmağa çalışarak hayat-ı beşeriyenin maddî ve manevî rabıtalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakarak, hürmet ve merhamet gibi nurani zincirleri çözer; hevesat-ı müteaffine bataklığında, birbirine saldırmak için cebrî bir serbestiyet ve ayn-ı istibdad bir hürriyet vermek ile dehşetli bir anarşistliğe meydan açar ki, o vakit o insanlar gayet şiddetli bir istibdaddan başka zabt altına alınamaz."[192]

Deccalın bir gözü silik yani kör ve ayıplı olmasından,yalnız bu dünyayı görüp,âhireti gören gözünün kör olmasından dolayı da kendisine mesihüd deccal denilmiştir.[193]

Her halukârda yalancı olup,yalan söylediğinden dolayı da bu adın verildiği [194] söylenmiştir.

b-ALLAH ALLAH DİYEN KALMAYACAK : Hz. Enes'den mervi olduğu üzere bir hadiste Rasulullah (SAM):"Yer yüzünde Allah Allah denilmeyinceye kadar kıyamet kopmaz."[195] buyurmaktadır.

Bundan maksad ve murad nedir? Rasulullahın kasdettiği hak olmakla beraber şöyle deriz ki:İman ile küfür Âdem Aleyhisselamdan bu zamanımıza kadar ve bu zamanımızdan da kıyamete kadar sürüp gidecektir. Bu,imtihan sırrının bir gereğidir. Tarih sahnesine bakıldığında İslâmiyet dünyanın her tarafına yayılmış,sesini duyurmuştur. Bu durumdan,zayıflıya zayıflıya ne kadar ortadan kalkmaya yüz tutsa bile,azda olsa bir cemaat yine Allahın adını anacaklardır. Bütün asırlara projöktör gibi bakıp onlardan haber veren Rasulullah (SAM)'ın bundan muradı şu olabilir: "Allah!. Allah!. Allah!. deyip zikreden tekyeler, zikirhaneler, medreseler kapanacak ve ezan ve kamet gibi şeairde ismullah yerine başka isim konulacak" demektir. Yoksa umum insanlar küfr-ü mutlaka düşecekler demek değildir. Çünki Allah'ı inkâr etmek, kâinatı inkâr etmek kadar akıldan uzaktır. Umum değil, belki ekser insanlarda dahi vukuunu akıl kabul etmez. Kâfirler Allah'ı inkâr etmiyorlar, yalnız sıfâtında hata ediyorlar.

Diğer bir tevili şudur ki: Kıyamet kopmasının dehşetini görmemek için, mü'minlerin ruhları bir parça evvel kabzedilir; kıyamet, kâfirlerin başlarında patlar."[196]

Dünyanın sonu ile ilgili hesapta Bediüzzaman şöyle der:

"Kur'an-ı Hakîm'in baş haşiyelerinde, âyât-ı Kur'aniyenin adedi 6666 olmakla, envâr-ı Kur'aniye ve hakikat-ı Furkaniye eyyam-ı şer'iye ile 6666 sene kadar Küre-i Arz'da hükmü cereyan edeceğine işaret ettiğine dair sualinize o vakit zihnim başka yere müteveccih olduğu için izahlı bir cevab veremedim. Sonra bana ihtar edildi ki: Âsım'ın suali ehemmiyetlidir, cevab ver. Ben de o ihtara binaen, üç esasla bir parça izah edeceğim:

Birinci Esas: Nasılki Nur-u Muhammedî ve hakikat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, divan-ı nübüvvetin hem fâtihası hem hâtimesidir. Bütün Enbiya, onun asıl nurundan istifaza ve hakikat-ı diniyenin neşrinde onun muînleri ve vekilleri hükmünde oldukları ve nur-u Ahmedî (A.S.M.) cebhe-i Âdem'den tâ Zât-ı Mübarekine müteselsilen tezahür edip neşr-i nur ederek intikal ede ede tâ zuhur-u etemle kendinde cilveger olmuştur.

Hem mahiyet-i kudsiye-i Ahmediye, Risale-i Mi'rac'da kat'î bir surette isbat edildiği gibi, şu şecere-i kâinatın hem çekirdek-i aslîsi, hem âhir ve en mükemmel meyvesi olmuş. Öyle de hakikat-ı Kur'aniye, zaman-ı Âdem'den şimdiye kadar hakikat-ı Muhammediye (A.S.M.) ile beraber müteselsilen Enbiyaların suhuf ve kütüblerinde nurlarını neşrederek gele gele tâ nüsha-i kübrası ve mazhar-ı etemmi olan Kur'an-ı Azîmüşşan suretinde cilveger olmuştur.

Bütün Enbiyanın usûl-ü dinleri ve esas-ı şeriatları ve hülâsa-i kitabları Kur'anda bulunduğuna, ehl-i tahkik ve ehl-i hakikat ittifak etmişler. Bu sırra binaen, fetret-i mutlakanın zamanı ihraç

edildikten sonra, rivayet-i meşhure ile zaman-ı Âdem'den tâ kıyamete kadar, eyyam-ı şer'iye ile tabir edilen 7000 seneden fetret-i mutlakanın zamanı tarh edildikten sonra 6666 sene kadar Din-i İslâm'ın sırrını neşreden hakikat-ı Kur'aniye Küre-i Arz'da ayrı ayrı perdeler altında neşr-i envâr edeceğine, âyâtın adedi işaret ediyor, demektir.

İkinci Esas: Malûmdur ki, Küre-i Arz'ın mihveri üstündeki hareketiyle gece-gündüzler ve medar-ı senevîsi üstündeki hareketiyle seneler hasıl oluyor. Güneşle beraber her bir seyyarenin belki sevabitin ve Şems-üş Şümus'un dahi her birinin mihveri üstünde eyyam-ı mahsusalarını gösteren bir hareketi ve medarı üzerinde deveranı dahi bir nevi seneleri gösteriyor. Hâlık-ı Arz ve Semavat'ın hitabat-ı ezeliyesinde o eyyam ve seneleri dahi irae ettiğine delili şudur ki:

Furkan-ı Hakîm'de

“-Gökten yere kadar her işi düzenleyip yönetir.- Sonra bütün bu işler,sizin hesabınıza göre bin yıl tutan bir günde Ona yükselir.”,”Melekler ve ruh,Onun arşına;miktarı elli bin sene olan bir günde yükselirler.”[197] gibi âyetler isbat ediyorlar. Evet kış günlerinde ve şimal taraflarında gurub ve tulû' mabeyninde dört saatlik günden ve bu iklimde kışta sekiz-dokuz saatten ibaret eyyamlardan tut, tâ Güneş'in mihveri üstünde bir aya yakın yevminden, hattâ Kozmoğrafya'nın rivayetine göre tâ "Rabb-üş Şi'ra" tabiriyle Kur'an'da namı ilân edilen ve şemsimizden büyük "Şi'ra" namındaki diğer bir şemsin belki bin seneden ibaret olan gününden, tâ Şems-üş Şümus'un mihveri üstündeki ellibin seneden ibaret bir tek yevmine kadar eyyam-ı Rabbaniye vardır.

İşte Semavat ve Arz'ın Rabbi, o Şems-üş Şümus ve Şi'ra'nın Hâlıkı hitab ettiği vakit, o Semavat ve Arz'ın ecramına ve âlemlerine bakan kudsî kelâmında o eyyamları zikreder ve zikretmesi gayet yerindedir.

Madem eyyamın lisan-ı şer'îde böyle ıtlakatı vardır. İlm-i Tabakat-ül Arz ve Coğrafya ve Tarih-i Beşeriyet ülemasınca nev-i beşerin yedibin sene değil belki yüzbinler sene geçirdiğini teslim de etsek, Âdem'den kıyamete kadar ömr-ü beşer yedibin senedir olan rivayet-i meşhurenin sıhhatına ve beyan ettiğimiz 6666 sene nur-u Kur'an hükümferma olduğuna münafî olamaz, cerhedemez. Çünki eyyam-ı şer'iyenin dört saatten elli bin seneye kadar hükmü ve şümulü var. Fakat nefs-ül emirdeki eyyamın hakikatı o rivayet-i meşhurede hangisi olduğu şimdilik bu dakikada kalbime inkişaf ettirilmedi. Demek o sırrın inkişafı münasib değil.

Şu mes'elede şimdilik delilini gösteremeyeceğim bir müddeayı beyan ediyorum. Şöyle ki: Şu dünyanın bir ömrü ve şu dünyadaki Küre-i Arz'ın dahi ondan kısa diğer bir ömrü ve Küre-i Arz'da yaşayan nev-i insanın daha kısa bir ömrü vardır. Bu birbiri içinde üç nevi mahlukatın ömürleri, saatin içindeki dakika, saniye, saatleri sayan çarkların nisbeti gibidir. Nev-i insanın ömrü, Küre-i Arz'ın iki hareketiyle hasıl olan malûm eyyam ile olduğu gibi; zîhayatın vücuduna mazhar olduğu zamandan itibaren Küre-i Arz'ın ömrü ise merkez-i irtibatı olan Şems'in hareket-i mihveriyesiyle hasıl olan eyyam ile olması hikmet-i Rabbaniyeden uzak değildir. Ve dünyanın ömrü ise Şems-üş Şümus'un hareket-i mihveriyesi ile hasıl olan eyyam iledir.

Şu halde nev-i insanın ömrü yedibin sene eyyam-ı malûme-i Arziye ile olsa, Küre-i Arz'ın hayata menşe' olduğu zamandan harabiyetine kadar eyyam-ı Şemsiye ile ikiyüzbin seneden geçer. Ve Şems-üs Şümus'a tâbi' ve âlem-i bekadan ayrılıp Küremize bakan dünyaların ömrü -Şems-üs Şümus'un işarat-ı Kur'aniye ile her bir günü ellibin sene olmasıyla- yedibin sene o eyyam ile yüz yirmialtı milyar (126.000.000.000) sene yaşarlar. Demek eyyam-ı şer'iye tabir ettiğimiz eyyam-ı Kur'aniyede bunlar dâhil olabilirler. Evet Semavat ve Arz'ın Hâlıkı, Semavat ve Arz'a bakan bir kelâmıyla, Semavat ve Arz'ın sebeb-i hilkati ve çekirdek-i aslîsi ve en mükemmel âhir meyvesi olan bir zâta hitabında, o eyyamları istimal etmek, Kur'anın ulviyetine ve muhatabın kemaline yakışır ve ayn-ı belâgattır.”[198]

Bu Ebced-Cifir hesabı İslâmdan evvelde uygulanmış ve İslâm alimleri tarafından da kullanılmaya başlanmış olan harflerin rakamsal değerlerini ifade etmektedir.Bu konuda:

“Bütün kâinat bir hendese, bir mühendislik nizam ve intizamı içinde yaratılmış. Ayrıca, dünya ve âhiret dengesi, bütünüyle "hesap" üzerine kurulmuş. Ve, başta insan olmak üzere, her şey "Hesap Günü"ne doğru gitmekte...
İşte, birçok yönden tevâfukların kesiştiği, garip, muamma dolu bir hesap tablosu...
12 345 679 x 9 = 111 111 111
12 345 679 x 18 = 222 222 222
12 345 679 x 27 = 333 333 333
12 345 679 x 36 = 444 444 444
12 345 679 x 45 = 555 555 555
12 345 679 x 54 = 666 666 666
12 345 679 x 63 = 777 777 777
12 345 679 x 72 = 888 888 888
12 345 679 x 81 = 999 999 999
12 345 679x999 999=12 345 678 987 654 321
* * *
Kur'ân-ı Kerim'den istihraç edilen istatistikî bir mu'cize...
Aşağıdaki tevâfuklu çalışma, Dr. Tariq Al-Suwaidan tarafindan yapılmış.
Kur'ân-ı Kerim'de geçen ve mu'cizevâri tevâfuklarla dikkat çeken bazı kelimelerin, Kur'ân'da kaçar defa zikredildiğini gösteren tablo şöyle:
* Ed-dünya: 115
* El-âhire: 115
* El-melâike: 88
* Eş-şeytan: 88
* El-hayat: 145
* El-mevt: 145
* Er-recûl (erkek): 24
* El-mer'e (bayan): 24
* Eş-şehr (ay): 12
* El-yevm (gün): 365
* El-bahr (deniz): 32
* El-berr (kara): 13
.....
Not: Denizlerin ve karaların toplamı 45 ediyor. Orantıları kurulacak olursa:

* 32/45 X 100% == % 71.11111111
* 13/45 X 100% == % 28.88888888
Bu orantı, dünya yüzeyindeki denizlerle karaların oranına denk düşüyor.
* * *
Elimizdeki bir başka dökümanda ise, şahıs isimleri üzerinde yapılmış aritmetik bilgileri aksettiriyor. Özellikle, Ebu Cehil ile Ebu Leheb'in orjinal isimleri üzerindeki sayı hesapları dikkat çekici. Her iki şirk ehlinin asıl isimlerinin Arabî harf sayısı da 19'dur.
* Lâkabı Ebu Cehl olanın asıl ismi "Amr bin Hişam bin el-Muğire"dir.
* Lâkabı Ebu Leheb olanın asıl ismi ise "Abduluzza bin Abdulmuttalib"tir.
Esasında, tarihte ve çağımızda gelmiş geçmiş Ebu Cehil ve Ebu Leheb benzeri daha birçok şahsın isimlerinde de aynı tevâfukları bulmak mümkün. Fakat, bunları aleniyete dökmenin birtakım sakıncaları olabilir.”[199] Aksul-amel olup,bazılarının hazmedememesine sebeb olabilir. Bu yönüyle umumi olmayıb,bir manada hususilik arz eder. Zaten buda bir ilim,mantık,hikmet,ledünniyat ilmine vukûfiyet ilâhi destek ister.

c-MEHDİ : Hidayete eren veya hidayete vesile olan,demektir. Hususi ve şahsi bir tarzda Allahın hidayetine mazhar olan,kendisine Cenâb-ı Hak tarafından yol gösterilen. Bu kelime ihtida etmiş olanlar içinde kullanılmıştır.

Mehdiyi rasul,Mehdiyi muntazırda denir. Âhir zamanda gelip,bütün müslümanları iman ve Kur’an hakikatları cami’ eserleri ile uyandıracak,dinlerini takviye ve imanlarını tecdid edecek olan Peygamberimiz (SAM) Âl-inden bir zattır. Bir hadiste:”Mehdi bizden yani Ehli Beyttendir.” Diğerinde de:”Mehdi Fatımanın veledindendir.”buyurulmuştur.[200]

Hz. Peygamberin mehdi hakkındaki tavsiflerinden anlaşılıyor ki:”Cenâb-ı Hak kemali kereminden dini Muhammedinin(ASM) ebediyetine bir alâmet olarak her asırda,her fitne zamanında mehdi manasında bir zatı gönderip onunla dini İslâmı teyid buyurmuştur.” Mehdi misal zatlar gelmişlerdir.

Deccal ismiyle tabir edilen dehşetli bir şahsın müslümanları İslâmiyetten uzaklaştırmak ve sefâhet ve dalâlete ve dinsizliğe sevk etmesine karşı İslâmiyeti,Kur’anî eserleriyle müdafâ eden ve Kur’an-ın ve imanın hakikatlarını izah ve isbat ile müslümanların imanını kuvvetlendiren,taklidi imanları tahkiki iman kuvvetine tebdil eden ve ehli imanı ikaz edip uyandıran ve her haliyle Hz. Peygambere (SAM) tabi olan evliyaullahtan,mücahid,ferid ve cadde-i kübrayı Kur’aniye yolunda giden ve bu cadde-i kübrayı gösteren rehberi zaman,yüksek bir zattır.

“Âhirzamanda Hazret-i Mehdi geleceğine ve fesada girmiş âlemi ıslah edeceğine dair müteaddid rivayât-ı sahiha var.

“Cenab-ı Hak kemal-i rahmetinden, şeriat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir eser-i himayet olarak, herbir fesad-ı ümmet zamanında bir muslih (islah edip düzeltici)veya bir müceddid veya bir halife-i zîşan veya bir kutb-u a'zam veya bir mürşid-i ekmel veyahud bir nevi Mehdi hükmünde mübarek zâtları göndermiş; fesadı izale edip, milleti ıslah etmiş; Din-i Ahmedîyi (A.S.M.) muhafaza etmiş. Madem âdeti öyle cereyan ediyor, âhirzamanın en büyük fesadı zamanında; elbette en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddid, hem hâkim, hem mehdi, hem

mürşid, hem kutb-u a'zam olarak bir zât-ı nuranîyi gönderecek ve o zât da Ehl-i Beyt-i Nebevîden olacaktır. Cenab-ı Hak bir dakika zarfında beyn-es sema vel-arz âlemini bulutlarla doldurup boşalttığı gibi, bir saniyede denizin fırtınalarını teskin eder ve bahar içinde bir saatte yaz mevsiminin nümunesini ve yazda bir saatte kış fırtınasını icad eden Kadîr-i Zülcelal; Mehdi ile de âlem-i İslâmın zulümatını dağıtabilir. Ve va'detmiştir, va'dini elbette yapacaktır. Kudret-i İlahiye noktasında bakılsa, gayet kolaydır. Eğer daire-i esbab ve hikmet-i Rabbaniye noktasında düşünülse, yine o kadar makul ve vukua lâyıktır ki; eğer Muhbir-i Sadık'tan Peygamberden) rivayet olmazsa dahi, herhalde öyle olmak lâzım gelir ve olacaktır diye ehl-i tefekkür hükmeder.”[201]

Hafız ibnil Kayyım (el Menar) adlı eserinde derki:”Mehdinin kim olduğu hususunda dört görüş üzere ihtilaf edildi:

1-O,Meryem oğlu İsa (AS) dır. Gerçek mehdi odur. Bu görüşü öne sürenler delil olarak:”Meryem oğlu İsa (AS) dan başkası mehdi değildir.-olan Muhammed b. Halid el Cündî (İbni Mâce) nin rivayet ettiği hadisi gösterdiler.

2-Abbasilerden hükümdar olan mehdidir. Bu görüş sahibleri,buna delil olarak,Ahmed’in Müsned-in de,Sevban-dannaklettiği şu hadisi serdettiler:Horasandan siyah sancakların kopup geldiğini gördüğünüz zaman,onlar kar üzerinde dahi olsalar,onlara iltihak edin. Çünki aralarında Allahın halifesi Mehdi vardır.” Bu hadis silsilesinde Zeyd oğlu Ali vardır ki bu,son derece zayıftır. Çok münker rivayeti vardır ki,infisad ettiği(bozduğu) hadisler katiyyen delil olamaz.

3-O,Ehli Beytten,yani Hasan ve Hüseyin b. Ali-nin evladındandır. Âhir zamanda gelecek,yer yüzünü adâlet ve sükûnetle dolduracaktır.

4-Rafizî ve İmamiyelerin görüşüdür. Onlara göre Mehdi; Muhammed b. el Hasan el-Askerî-dir. O,Hüseyin bin Ali-nin oğullarındandır. Hasan b. Ali-nin evladından değil... Hâla yaşamaktadır,gözler onu görmüyor. Daha küçük çocukken bundan beş yüz sene önce yerin dibindeki bir yere girmiştir. Ondan sonra hiç görünmemiştir,kendilerinden bir haberde gelmemiştir.Onlar,onu her gün beklemektedirler. O Sırdabın üstünde atla beklemekte ve şöyle haykırmaktadır:”Ey dostumuz,haydi çık,haydi çık.” Sonra elleri boş olarak dönüyorlar.

Bunlar,insanlığın yüz karası ve maskarası olmuşlardır. Akıllı olan herkes onlara gülmektedirler.[202]

3-DABBETÜL ARZ : Kıyamet kopmazdan evvel yerden çıkacak olan hayvanlardır. (Cenâb-ı Hakka hakiki itaât etmeyenleri içlerinden kemireceği ve yiyeceği bildirilen dehşetli bir mahluk taifesi.)[203]

Âyette:”(Kıyamet kopacağına dair) O sözün (Kıyametin kopma emrinin) üzerlerine yaklaştığı zaman onlar için yerden bir dâbbe çıkarırız ki,insanların âyetlerimize yakînen iman etmemiş olduklarını kendilerine söyler.”[204]

Çıkacağı yer hakkında nakiller muhtelif olmakla beraber meşhur olan,Safa tepesinin altından çıkmasıdır. Mü’minler,kâbeyi muazzamayı tavaf halinde iken,oradan acaib bir çatırtı ve hareketi

arz ile çıkacağıdır. Üç veya beş gün gibi bir zamanda ancak çıkacağı da,nakledilen rivayetlerdendir.[205]

Zaman en büyük müfessir olmasından,zaman müteşabih olan bu hadislerin hak olan mânalarını daha hakiki olarak tefsir etmektedir. Nitekim gözle görülmeyen AİDS mikrobu dâbbe gibi kemikleri kemirmekte,ilikleri yeyip bitirmektedir. Kişiyi iskelet haline koyarak,ölümle neticelenen bu durumdan başkasının korunması için kireç kuyularında yakılması gerekmektedir. Zamanın ortaya koyduğu manalarda düşünülürse,daha zâhir ve sahih görüşler ortaya çıkar.

4-GÜNEŞİN BATIDAN DOĞMASI : Kıyametin en açık alâmetlerinden biri de,mutad olduğu üzere her zaman doğudan doğan güneşin,Rabbisinden aldığı emri icra etmek üzere batıdan doğmasıdır ki,buda artık dünyanın sonu demek olup,imtihan saatının bitip,neticeler verilmek üzere hesabın yapılması için imtihanın kapanmasıdır. Artık bundan sonra ne bir şey ilave edilir,nede yazılan bir şey silinir. Aynen öylede,bundan sonra beşerin azgınlığından vaz geçmek üzere yapacağı bir tevbe,bir iyilik,bir iman fayda vermiyecektir.

Saffan b. Assal'dan,Rasulullah (SAM) dedi:"Güneşin battığı yerde bir kapı vardır. Genişliği 70 senedir. Bu kapı tevbeye açık olarak devam eder,hatta güneş batıdan doğuncaya kadar,oradan doğdu mu hiçbir nefse imanı fayda vermez. Bundan önce iman etmedikçe veya imanı hususunda bir hayır kazanması da fayda vermez.[206]

5-HZ. İSANIN NÜZULÜ : Hayat bahsinde açıkladığımız üzere hayat tabakası beştir. Hz. İsa ise üçüncü hayat tabakasında olup,Peygamberimizin de (SAM) bildirdiği üzere:"Âhir zamanda Hz. İsa (AS) gelecek,şeriâtı Muhammediye ile (SAM) amel edecek."[207]

Hz. İsa öldürülmeyip,Cenâb-ı Hak onu yükseltip,himayesine almıştır.[208]

Hz. İsa indikten sonra mehdinin ordusuna katılarak,mevcut olan büyük bir kuvvetle deccalı öldürür.[209]

Hz. İsa indiğinde herkes onun İsa olduğunu bilmiyecek,ancak insanlar imanları nisbetinde ve onun yakınında bulunanlar bilecektir. Bilinmesi imanın esasından değildir.

Özellikle hristiyan dünyasının İslâmiyete girmesine vesile olarak,hem deccalın hâkimiyetini kıracak hem de İslâmiyetin yayılmasına vesile olacaktır.

6- YE'CÜC ME'CÜC : Kısa boylu olacakları söylenen ve Kur'an-ı Kerimde bahsi geçen ve ortalığı fitne ve anarşiye boğacak bir kavmin ismi. Dinin şiddetle menettiği şey,fitne ve anarşidir. Çünki anarşi hiçbir hak tanımaz. İnsanlık seciyelerini ve medeniyet eserlerini,canavar hayvanlar seviyesine çevirir ki, bunun âhir zamanda ye'cüc ve me'cüc komitesi olduğuna Kur'an-ı Hakim işaret buyurmaktadır.[210]

7-DOĞUDA GÜNEŞ TUTULMASI : Kıyamet kopmadan evvel,doğuda bir güneş tutulması olacaktır.

8- BATIDA GÜNEŞ TUTULMASI : Kıyamet kopmazdan evvel,batıda bir güneş tutulmasının

olmasıdır.

9- CEZİRETÜL ARABDA GÜNEŞ TUTULMASI : Kıyamet kopmazdan evvel,yine bir sefer de Ceziretül Arabda,Arab yarım adasında güneş tutulması olacaktır.

10- ATEŞİN ZUHURU : Kıyamet kopmadan evvel,Yemen tarafından bir ateş zuhur edecek,bütün insanları mahşer yerine toplarcasına toplayacaktır.[211]

Bazı rivayetlerde onuncusu,bir rüzgar çıkıp bütün insanları,denize sürüp atacaktır. Bunlar akâid manzumesinde şöyle sıralanmıştır:

Kıyametten mukaddem on alâmet

Zuhur eyler gelür rûzi kıyamet

Duhan (Duman) ve Dâbbe ve hem nâru deccal

Tuluû şems mağribden bu beş hal

Dahi ye'cüc ve me'cücün hurucu

Edüb seddi İskenderden urûcu

Nüzûlü hazreti İsa bin Meryem

Dahi üç Hasf (ay tutulması) olur Allahu A'lem...[212]

Bununla beraber;Ebu Nuaymın Huzeyfeden rivayet ettiği hadisi şerifte Rasulü Ekrem:"yetmiş iki haslet (yani huy ve sıfat) kıyamet saâtının yaklaştığının alâmetlerindendir."buyurarak,o yetmiş iki alâmeti zikretmiştir.[213]

Kısa söyleyen Rasulullah,teşbihli ifadelerle de uzun manalara delaletlerde bulunmuştur.

b- K I Y Â M E T İ N K O P M A S I :

Cenâb-ı Hak Kur'an-ın bir çok yerinde kıyametin kopacağından haber vermekte;bunlardan birinde:"Ey insanlar. Rabbiniz (in) azabından sakının. Çünki o saâtin zelzelesi (saât,kıyamet günüdür,-şeyh zâde-bu şiddetli zelzele kıyamete yakın bir zamanda,güneşin batıdan doğuşundan sonra olacaktır.-Celâleyn-) büyük bir şeydir."

Devamla:"Ve çünki o saât elbet gelecektir. Ve onda hiçbir şüphe yoktur. Muhakkak Allah kabirlerde olan kimseleri de diriltip kaldıracaktır."[214]

Mekke müşriklerinin istihza (alay) yollu İsti'cal (acele verilmesi) suretiyle,münafıklık ve muziplik

için kıyamet ne zaman kopacağını sormaları üzerine Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır:”O insanlar sana kıyametten soruyor,de ki;onun ilmi Allahın nezdindedir. Ve ne bilirsin belki o saât yakında olur.”[215]

Bu kâinatı muntazam bir saray şeklinde yaratan zat, bu kâinattan maksud olan manâ elde edildikten sonra,daha güzel bir surete çevrilmek üzere ustasının;“Bir anda bir seyyare veya bir kuyruklu yıldızın emr-i Rabbanî ile küremize, misafirhanemize çarpması; bu hanemizi harab edebilir. On senede yapılan bir sarayın, bir dakikada harab olması gibi...”[216]

Kıyâmetin Suğrâ ve Kübrâ diye ikiye ayrıldığını söylemiştik. Kıyameti Suğrâyı unutup yani kendi öleceğinden gaflet ederek kıyametin kopmasından dehşet almak,cehaletin bir sebebi sayılmaktadır. Çünki insanın eceli olan kıyameti suğrâ,her an pençesini yapıştırmak üzere insanın arkasında duran arslan gibidir. Yani nazarı kendinden kâinata çevirmek olur.

Mesela:Güneş etrafında 76 senede dönen Halley isimli bir kuyruklu yıldız,1607,1682,1758 ve nihayet 1980 yıllarında tekrar göründü. Bu kuyruklu yıldızın dünyamıza çarpıp,kıyametin kopmasına sebeb olacağı zannedildi. İnsanlar evlerinde yatamaz oldu. Ve kıyameti beklediler. Dünyanın sahibsiz olduğunu sananlar,yıldızları yularsız at gibi kabul edip,Halley yıldızına çok yalvardılar.Kendilerine kıymamasını,kıyılmamasını rica ettiler. Neticede Halley kuyruklu yıldızı,demir yolunda giden bir lokomotif gibi geçip gitti. Ölmek istemiyenlerin çoğu uzun yıllar yaşadı,bazıları ölümü mumla aradı,bulamadı. İçlerinde intihar edenlerde oldu. Çünki ölüp gitmek,işkence çekmekten bin defa daha iyidir.[217]

Yani bu işler ancak bir ustanın emriyle,bir mutasarrıfın tasarrufuyla olup,onun vakti de ancak onun emriyle bir anda olacaktır ki; bunun yakın olduğunu peygamberimiz bir çok hadislerinde:”Ben ve kıyamet bunun gibiyiz.”(deyip orta ve yanındaki parmağını işaret edip) yakın olduğunu bildirmektedir ki,buda ümmetinin hayırda birbirleriyle yarışmasını,bir an evvel âhirete azık hazırlamalarını ve Cenâb-ı Hakkın kendisine bildirdiğini ümmetine bildirmesidir.[218]

c- K I Y Â M E T G Ü N Ü V E M A H L Û K A T :

Dünya hayatının tahribinden sonra,mahlûkat ve mevcûdatın fenâ bulup başka bir aleme sevk için terhisat ve tebdilatın yapılmasıdır. Bu arzın tebdili hususunda Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır:”O günkü arz başka arza tebdil olunur.”[219]

Buradaki terkib iki mânaya gelebilir:Birisi arzın ğayriye yani arz mahiyetinden başkasına demek olur.Birisi de bu arzın,ğayriye yani başka bir arza demek olur.Ve her iki mâna ile te’vil vârid olmuştur.

Nitekim bazı rivayetlerde arz ateş olacak,semavât cennet denilmiş,bazı rivayetlerde de arz gümüş sebîkesi (külçesi) gibi bembeyaz,üzerinde kan dökülmedik,günah işlenmedik bambaşka bir arz olacak denilmiştir.

Sehl ibni Sa'ddan menkuldür ki,dinledim demiş. Rasululah buyurdu ki:"Yevmi kıyamette nâs Kürsetün Nakiy gibi beyza (beyaz-parlak) ve Afrâ bir arz üzerinde haşrolunacak."

Hz. Âişeden mervidir ki:"O gün arz başka arza değişecek."sözünden sordum:"Ya Rasulallah. O gün insanlar nerede olacak?dedim. Buyurdu ki:"Bir şey sordun ki ümmetimden hiç biri sormamıştı. O vakit nâs Cisri cehennem (cehennem köprüsü-cehennem üzerine kurulu sırat) üzerinde. Diğer bir rivayette-Sırat üzerinde olacak."[220]demiştir.

Mütekelliminin yani kelamcılarında ifade ettiği gibi,arzın kendisi kendinde olan her şeyi vagon gibi diğer bir arza boşaltacaktır. İbni Mesud bunu teyiden şöyle demektedir:"Arz,üzerinde kan dökülmedik,,günah işlenmedik,süzülmüş,beyaz gümüş gibi bir arza tebdil olunacak."buyurarak bu tebdilin zati olduğunu da söylemektedir.

Arzın tahvil şeklinde olacağı da söylenmektedir. Binaenaleyh tebdile iman ile,tafsilini ilmi ilâhiye tefviz etmek (vermek) daha muvafıktır. Maâhaza bu hususta maddenin ifnası (yokluğu) şart olmadığından tahvile itikatta şart olabilir.

İbni Atiyye tefsirinde:Tebdili arz olacak velâkin her ferikin haline göre ;kimine ekmek,kimine gümüş,kimine ateş."Bu rivayette muhtelif rivayetlerin bir cem-u tevfiki (birlik noktası) var mıdır? mâmafih bu kabil tebdilat dünyada dahi görülüp durulmaktadır.

Semavatta öyle değişecek,infitar ve inşikak ederek,güneş ve kamer tutulup derilerek,yıldızları söndürülüp dağılarak dürülecek,başka semalara tebdil edilecek. yani kıyamet kopacak. Bu dünyanın arz ve semavâtı yerine ahiret arzı,ahiret semavâtı kurulacak.[221]

Kıyamet gününde gök yüzü yarılır,yıldızlar dökülür,parlaklıkları söner,güneş parçalanır,dağlar yürür,vahşiler toplanır,denizler kaynar,ruhlar bedenlere yeniden eklenir,cehennem kaynatılır,cennet yaklaşır.[222]

Âyette:"Ve izel bihâru succiret."(Denizler kaynatıldığında)[223] İbni Abbas tefsirinde:"Denizlerin suları ile arz sularının birbirlerine karışması demek"diye izah eder.[224]

"Kıyametin hâdisatından ervah-ı bâkiye (önceden ölmüş olan ruhlar) müteessir olacaklar mı?

Elcevab: Derecatlarına göre (imanlarının kuvvet ve amellerinin çokluğuna göre) müteessir olacaklar. Melaikelerin tecelliyat-ı kahriyede kendilerine göre müteessir oldukları gibi müteessir olurlar. Nasılki bir insan, sıcak bir yerde iken, hariçte kar ve tipi içinde titreyenleri görse, akıl ve vicdan itibariyle müteessir olur. Öyle de: Zîşuur (şuur sahibi) olan ervah-ı bâkiye,(bâki olan ruhlar) kâinatla alâkadar oldukları için, kâinatın hâdisat-ı azîmesinden derecelerine göre müteessir olmalarını; ehl-i azab ise elemkârane, ehl-i saadet ise hayretkârane, istiğrabkârane,(bu dehşetli hadiseyi garib görerek) belki bir cihette istibşarkârane (müjdeli ve hayırlı) teessüratları bulunmasını, işarat-ı Kur'aniye gösteriyor. Zira Kur'an-ı Hakîm, her zaman kıyametin acaibini tehdid suretinde zikrediyor. "Göreceksiniz..." diyor. Halbuki cism-i insanî ile onu görenler, kıyamete yetişenlerdir. Demek, kabirde cesedleri çürüyen ervahların da o tehdid-i Kur'aniyeden hisseleri var."[225]

Kıyametin dehşetli olduğu o gün,Kur'an-ın tasviriyle;dağlar,rüzgarlar önündeki bulutlar gibi sağa sola sevkedilir. Yer çıplak olarak meydana çıkar,o gün yer yerinden sarsılır,dağlar yerinden oynar,heba olur,insanlar yerlere serilmiş döşekler gibi,dağlar atılmış pamuk gibi olur. O gün her emzikli kadın çocuğunu unutur ve her gebe,yavrusunu düşürür. O gün insanları sarhoş görürsün,halbuki onlar gerçekte sarhoş değil,fakat Allahu taalanın azabı şiddetlidir.

Rasuli Ekremin anlattığı gibi,o gün,gençlerin kocaldığı bir gündür. Bir gün Hz. Ebubekir Rasuli Ekreme (SAM):"Seni kocalmış gibi görüyorum."deyince,Rasuli Ekrem:Hud ve benzeri sureler beni kocalttı."buyurdu. Onlarda;El Vakıâ,el Mürselât,en Nebe' ve et-Tekvir sureleridir.[226]

Bir hadiste Peygamberimiz şöyle buyurmaktadırlar:"Kıyamet gününde dört şeyden sual edilinceye kadar âdem oğlu huzuru ilâhide ayakları üzerinde durmakta devam eder:a-Ömrünü nerede tükettiği. b-Gençliğini nasıl geçirdiği. c-Malını nereden kazandığı ve nereye sarfettiği. d-Bildiklerinden neleri yaptığı."[227]

Hadislere gelince:Peygamber (SAM) dedi ki:"Kıyamet gününde insanlar o kadar ter dökeceklerdir ki,bu ter,yedi arşın yer dibine geçecek ve tâ kulaklarına kadar ter içine boğulacaklardır."(Ebu Hureyreden.Buhari-Müslim.)

Mikdad bin Esved (RA) demiştir ki;Rasulullahı şöyle derken işittim:"Kıyamet gününde güneş halka o kadar yaklaşacaktır ki,yakınlığı bir mil kadar olacaktır. İnsanlarda amellerine göre ter içinde kalacaklardır. Kimi topuklarına kadar;kimi dizlerine kadar,kimi de böğürlerine kadar,kimi de öyle bir tere boğulacaktır."dedi ve ağzına işaret etti.(Müslim-Tirmizi) Amellerine göre bu,vuku bulacaktır.[228]

Bu şiddet ve dehşetlikler ve daha bir çok kaynaklarda hadis ve âyetlerde bildirildikten sonra elbetteki o durumda mahlukatın daha korkunç bir durum alacağı şüphe götürmez bir hakikattır. Yani öyle ki her kul hayatında yapmış olduğu en küçük halinden,iğneden ipliğe varıncaya kadar,her nefes alış verişinden sual edileceğini düşünüp,eğer oraya müflis olarak varmış ise,vay onun haline...Elindeki sermayesiyle dünyada bir kâr yapmadığı gibi sermayesini kaybeden veya her zaman ejderhanın ağzına düşmek vaziyetinde olan bir kişinin vaziyetini takınacaktır.

Hz. Ebu Hureyreden,Rasulullah dedi:"Bilir misiniz Müflis kimdir? Dediler:Bizde müflis;dirhem ve malı olmayandır. Rasulullah(SAM) dedi:Müflis ümmetimden öyle kimsedir ki,kıyamet günü namazı,orucu ve zekâtı ile gelir. Şöyle küfretmiş,şöyle iftira etmiş,şöyle mal yemiş,şöyle kan akıtmış,şöyle vurmuş (Cenâb-ı Hak) şu şu iyiliklerinden kısas hakkını alın. Hatadan aleyhine cereyan eden hususta kısas hakkı alınmadan iyilikleri biterse onların hatalarından alınıp buna atılır (verilir.) Sonra cehenneme atılır."[229]

Rasulullah müflisin âkibetini böylece acı bir şekilde nazara verdikten sonra,elbette aklı olan iflas etmemeye çalışır. Dünya hayatında bile iflas etmemeye çalışırsa,elbetteki sonsuz olan ahiret hayatında hayda hayda...

Bu dehşetle beraber imanın verdiği nur ile mü'minin durumu hakkında hadiste:"Bazı mü'minin yevmi kıyamette ziyası (ışığı) Medineden Sana'ya kadar bir mesafeyi ihâta ve bazılarının ziyası da hemen ayaklarının ucuna kadar imtidad eder(uzanır)"buyurulur.

I - S U R :

Sur;İsrafil Aleyhiselâmın kıyamet gününde çalacağı bir borunun adıdır. Surun keyfiyeti,gerek hadis,gerekse de tefsirlerde Karn,yani boynuz şeklinde bir düdük olarak zikredilmektedir.[230]

Ruhların cesedlere gelmesi için İsrâfil (AS) boynuz şeklindeki düdüğü öttürmesiyle bütün ruhların itaâtkâr bir şekilde kalkışlarıdır ki,buna misal ise,gayet muntazam bir ordunun fertleri,istirahat için her tarafa dağılmış iken yüksek sadâlı bir boru sesiyle toplanmalarıdır. Evet,İsrâfilin borusu olan sur-u ordunun borazanından geri olmadığı gibi,ebedler tarafında ve zerreler âleminde iken ezel cânibinden gelen"Elestü birabbiküm" hitabını işiten ve "Kalu Belâ"ile [231] cevab veren ervahlar elbette ordunun neferlerinden binler defa daha musahhar (emri dinler) ve muntazam ve mûti (itaâtkâr) dirler.[232]

Cenâb-ı Hak bir âyette:Birinci 'sur'a üfürülmüş üfürülecek,artık Allahın diledikleri müstesna olmak üzere (Cebrâil,İsrâfil,Mikâil,Azrâil,[233] (AS) ,bazılarına göre Hamele-i Arş,(arşı taşıyan melekler) Rıdvan melekleri,Huriler,-cennetin hazinedarı olan-Mâlik,-cehennemin bekçileri olan zebâniler.(Beyzavi-Celâleyn-Medârik) Göklerde kim varsa,yerde kim varsa,düşüp ölmüştür.(düşüp ölecektir.) Sonra ona (sura) bir daha üfürülmüştür. (üfürülecektir) Orada görürsün ki (ölüler dirilip) ayakta bakınıp duruyorlar."[234]

Bu âyeti kerimenin delaletine göre;Nefha (sura üfürüş) ikidir:Birincisi,ölüm nefhası,ikincisi ba's nefhasıdır. Cumhur nefhanın üç olduğunu söylemiştir:Birincisi;Feza' (korku) nefhasıdır. Nitekim âyette:"Sura üfürüleceği günüde hatırla ki (o gün) Allahın diledikleri müstesna olmak üzere –artık gök-lerde kim var,yerde kim varsa dehşetle korkmuştur. Her biri hor ve hakîr ona gelmişlerdir. (mevkıfda hazır olmuşlar,Allahın emrine rücû ve ona inkiyad etmişler)"[235] ve (H.B) Çantay tefsirinde şu açıklamayı yapmaktadır:"Sur,lugatta,düdük,boru gibi üfürülünce ses veren boynuz demektir. –seslenmek- ve –ses- manasına gelen –Savr-den bir bedevi Rasulullaha;-Sur nedir? diye sual etmişti.Buyurdular ki:"Karnun yunfehu fihi."(İçine üfürülen bir boynuz (boru)"[236]

Tirmizi,Nese-i,İbni Hibban,Beyhaki,İbni Ömer,(İmam Rağıb) şöyle der:Sur,üfürülen bir boynuza benzer,Allahu Taala onu,suretlerin,ruhların,tekrar cisimlerine dönüp yerleşmesine bir sebeb yapacaktır. Haberde şöyle varid olmuş(gelmiş) tir:Surda bütün insanların suretleri vardır."(Hüccetullahil Bâliğa)

Müellif şeyh Veliyyullahi Dehlevi der ki:Hilkatin başlangıcında nasıl cesedlere ruh üflenmiş,Mevâlid alemi te'sis buyurulmuşsa tıpkı onun gibi (umumi) bir sur üflenecektir. Yani suretleri yaratan Cenâb-ı Hakkın umumi feyzi gelecek,binaenaleyh ruh ya cismanî yahut misal ile cisim arasında ortalama bir kisveye,elbiseye bürünecektir.ilh.

Kur'an-ı Kerim-de üç nevi sur nefhası zikrolunmuştur.1-Neml 87.âyetteki,Feza'dır. 2-Zümer 68.âyette zikredilen,Nefhâ-i Saîk-dır. 3-Yasin 51.,54. âyetteki-Nefhâ-i Kıyam-dır ki,bu kabirden kalkıp mahşere gidiş emridir.[237]

İkincisi,ölüm,üçüncüsü de,tekrar dirilme nefhalarıdır. [238]

1-FEZA ‘ : Korkunç bir şeyden şahsa arız olan tutukluk ve ürkeklik,yani şiddet ve korku ile sarsılmaktır.

Nefhâ-i Feza’da,göklerde ve yerde kim varsa Allah taâlanın dilediği zevattan maâdası hep dehşetinden sarsılacak (tır). En son meleki mevtte ölür,ve Hayyu Kayyum,evvel âhir olan Allah kalır.[239]

2- SÂÎK : Yıldırım çarpmasında olduğu gibi bayılıp düşmeye ve ölmeye denir. Bu kıyamdan sonra yevmi din ve yevmi fasıl denilen safha ile beyan buyurulmak(tadır)[240]

3-NEFHÂ-İ KIYAM : Ölülerin kabirlerinden kalkmalarına mahsus ikinci nefhadır.[241]

a-SURA ÜFÜRMENİN KEYFİYETİ :Ölünün önünde bu surdan başka bir şey olmasa da sadece o durumun vermiş olduğu korku (insanlara) yeterdi. Zira o sur öyle bir haykırıştır ki,yalnız birincisiyle Allahın diledikleri müstesna olmak üzere yer ve göktekiler ölürdü. Nitekim Rasulü Ekrem(SAM):”Nasıl zevkleneyim ki,surun sahibi suru ağzına almış,yönünü çevirmiş, kulaklarını eğmiş,üflemek için emir bekliyor.”[242]

Mukatil anlatıyor:Sur bir boynuzdur. İsrâfil (AS) bir boru gibi suru ağzına almıştır. Bu boynuzun daire genişliği yer ve gökler gibidir. İsrâfil ne vakit sura üfürüleceği için gözünü arşa dikmiş oradan emir beklemektedir. Birinci sura üfürmekle Cebrâil,Mikail,İsrâfilin canını da alır,sonunda Azrâil de ölür,böylece herkes öldükten sonra kırk yıl beklenir. Kâinatta canlı yoktur. Sonra Allahu Taâla İsrâfili diriltir ve ikinci kez sura üfürmekle emreder.

Rasuli Ekrem(SAM):Ben peygamber olarak gönderildiğimde surun sahibine de sur verildi. Onu ağzına aldı. Bir ayağı ilerde,bir ayağı geride,sura üfüreceği zamanı beklemektedir. Aman,sura üfürülmekten,onun dehşetinden Allaha sığının.”(Buharinin rivayetinde):”İsrâfil yaratılalı beri elinde sur beklemektedir.”rivayeti vardır.[243]

Abdullah bin Amr(RA):Peygamber (SAM) Deccal hakkında konuştu ve sonunda:”Sonra sura üflenecek,onu işiten tek bir kimse olmayacaktır ki;sarsıntı geçirip ölmesin. Onu ilk işiten,develerinin su havuzunu düzeltmekte olan adam olacaktır. İşitir işitmez derhal ölecektir. Öteki insanlarında hepsi ölecektir. Sonra Allah,hafif yahut gölge gibi yağmur yağdıracaktır. Bu yağmur sebebiyle bütün cesetler yer altından çıkacak,bundan sonra ikinci bir defa sura üflenecek,insanlar bekler olduğu halde hazır vaziyette ayağa kalkacaktır. Sonra;ey insanlar,Rabbinize gelin;ve onları hapsedin çünki mesuldürler.”denilecek. Cehenneme gönderilenleri çıkarın,denilecek.”Ne miktarda çıkaralım?”denilecek. Her birinden 999 çıkarın denilecek.

Abdullah bin Amr,İşte:”...Çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek olan bir günden kendinizi nasıl koruyabileceksiniz?”[244] ile”Baldırların açılacağı günü ve ....hatırla..”[245] mealindeki âyetlerin ifade ettiği budur,dedi.[246]

Ebu Hureyreden,Peygamber buyurdu:”Sura olan iki üfürüş arasında kırk vardır.”Ebu Hureyreye;kırk gün mü-diye sordular.-Bilmiyorum-dedi. Sonra Allah gökten bir yağmur yağdıracaktır. İnsanlar sebze yahut taze et yerden biter gibi çıkacaktır. İnsanın kuyruk

sokumundan başka bir tarafı kalmayacak ve kıyametteki diriliş bu madde üzerine yapılacaktır.”[247]

2- H A Ş İ R :

Kışta ölmüş olan çekirdeklerin bir dahaki baharda tekrar dirilmeleri gibi,[248] umum beşerinde bir çekirdek hükmünde olan –Acb-uz Zeneb- kuyruk sokumundan tekrar hesab vermek üzere toplanmaları...

İmam Fahreddini Râzi tefsirinde şöyle der:”Haşir bir cemaatı bir mekândan diğer bir mekâna çıkarmaktır.”[249] ki,buda insanları yok ettikten sonra tekrar (varlık âlemine çıkartıp)diriltmesidir. Bu ikinci bir yaratma olup ,ilk yaratma arasında bir fark yoktur.[250]

İnsanlar diriltildiklerinde cevher ve arazlarıyla mı diriltileceklerdir?denilirse;Peygamberimiz(SAM)inde işaret ettiği gibi (Attığı tırnaklarının ve sünnet olduğu etinin de iâde edileceğini,söylemesine istinaden) insan hem cevheri hem ârazlarıyla iâde edilecektir. Çünki bunun dirilmesi acib değildir. Sebebi ise âraz bâki değildir. İnsan cismi itibarıyla insandır. Çünki insanın bir insan olması,âraz itibarıyla değildir. Zira değişen her âraz diğerinden ayrıdır. Dolayısıyla bir şeyin iâdesi için ârazlarının iâdesinin farz olması şart değildir. Mesela;altmış yıl yaşayan bir insan,her sene vücudunu değiştirmekle altmış yılda altmış insan olmakta kendisine ârazların iltihak etmesiyle...[251]

İnsanoğlu işte kendisine katılan bu eklerinde ayriyeten hesabını şu şekilde verecektir. Bu âzaları nerede,neye,niçin,nasıl kullandığına dair hesab verecektir. Eğer bu kullanış hayırda ise ne a’la,eğer şerde ise vay haline...

Beşerin kabirlerinden kalkıp dirilişlerine meşhud,görünen bir misal verecek olursak;bunlar yerden otun bir anda,bahar mevsiminde bitmesi gibi olacaktır.

İlk diriltilecek olanın Peygamber (SAM) olduğu rivayet edilmektedir. Sebebi ise;ilk yaratılışta (Dünyaya gelmeden) önce olduğundan,ikinci yaratılışta da önce olacaktır. Bir hadiste:”Kıyamet gününde arzı yarıp çıkanların ilki benim.”buyurmaktadır.[252]

Beşeriyet diriltildikten sonra,muhasebe etmek üzere,Cenâb-ı Hak içlerinde bulunan mücrimlere (günahkârlara) şöyle hitab edecek:”Ey mücrimler. Bugün (mü’minlerden) ayrılın.”[253] Yani:”Seçilin ey kâfirler mü’minlerden ve ey nifak ehli salah ehlinden,ey dünya ehli zühd ehlinden ve ey yalancılar gerçeklerden”demektir ki;bütün bunlar bu emir üzerine açık ve seçik olarak diğerlerinden ayrılırlar.

Peygamber (SAM) bu sözü işitince:”Acaba o günlerde ümmetimin hali ne olur”diye çok çok ağladı.

Mücrimler,gözsüz haşrolurlar. Âyette:”Ve kıyamet günü onları kör olarak haşrederiz.” buyurulmaktadır.[254]

a.HAŞRİN AKLEN VE NAKLEN İSBATI :

Haşr;Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şerifte vukuû hakkında genişçe tasrihat yapılıp,kat'i olarak şu mahlukatın muhakeme için tekrar hesaba çekileceği kesin olarak isbat edildiği gibi,her bahardaki nümunesinin görünmesiyle de,aklen isbat edilmektedir.

Âyette:"Sonra siz,kıyamet gününde tekrar diriltilip kaldırılacaksınız."[255]

Şüphesiz ki;kâinatı yokluktan var eden,kuru tanelerden hayat dolu bitkiler çıkartan,bir damla sudan canlılar meydana getiren Allah;öldükten sonra,kulları tekrar terkib etmeğe kadirdir.[256]

Âsi ile itaâtkâr,zalim ile mazlum,münkir ile mü'min bu dünyadan hesab vermeden göçüp gitmekte,mazlum zillette zalim izzette kalıp,bu dünyadan göçüp gitmektedir. Bunların diriltilmemek üzere yatırılarak haşir ile kaldırılıp hesab vermemek üzere yok olup gitmeleri,kaderi ilâhinin adaletini hiçe indirmektir. Oysa zulümden mukaddes olan zât,adaletini isbat etmek üzere mahlukatı diriltip hesaba çekmesi adaletinin muktezasındandır.

Bir âyette:"Herkesin dünyada yapıp ettiğini tartmakta,o gün haktır."[257]

Öyleki;insan dünyada yapmış olduğu,hatta boynuzlu hayvanın boynuzsuz hayvana vurmuş olduğu darbeden dahi hakkı alınmak üzere diriltilecektir.

"(Herşeyde)Kasd ve iradeden doğan bir nizam-ı ekmel vardır. Hilkat ve yaratılışta tam bir hikmet hükümfermadır. Âlemde abes yok. Fıtratta israf yok. Bu şahidleri tezkiye eden, istikra-i tamdır (araştırma) ki; her fen, mevzuu bulunduğu nev'in nizamına bir şahid-i âdildir. Ve keza yevm(gün) ve sene vesaire gibi her nev'de, nev'î bir kıyamet-i mükerrere (her sene tekrar edilen) vardır. Ve keza beşerdeki istidad, kıyamete bir remizdir. Ve keza beşerin gayr-ı mütenahî meyil ve emelleri, kıyameti ister. Ve keza Sâni'-i Hakîm'in rahmet hazinesinin mahall-i sarfı, ancak kıyamet ve haşirdir.

... Fennin de şehadet ettiği gibi Sâni'-i Hakîm her şeyde en kısa yolu, en yakın ciheti, en güzel ve en hafif sureti ihtiyar etmiş (seçmiş) tir. Bu ihtiyar, kâinatta abesiyetin bulunmadığına delalet eder. Bu ise ciddiyete delalet eder. Ciddiyet ise, saadet-i ebediyenin gelmesiyle olur; yoksa bu varlık adem (yokluk)sayılır ve her şey abesiyete tahavvül eder.(çirkinliğe dönüşür.)

..... Evet "Fenn-i Menafi'-ül A'za"(organların faydasını bildiren ilim)nın şerh ve beyan ettiği vecihle, insanın cisminde, herbirisi bir menfaat için takriben ikiyüz küsur kemik vardır. Ve herbirisi bir faide için altı bin damar vardır. Ve hüceyrata hizmet eden yirmidört bin mesame (gözenek)ve pencere vardır. O hüceyratta cazibe,(çekme) dafia,(itme) mümsike,(tutma) musavvire,(Şekillendirme) müvellide (meydana getirip oluşturma)namıyla herbirisi bir maslahat için beş kuvvet çalışıyor. Âlem-i asgar böyle olsa, insan-ı ekber ondan geri kalır mı? Ruha nisbeten ehemmiyetsiz olan cesed bu derece israftan uzak bulunsa, ne suretle cevher-i ruhla âsârında, emellerinde, efkârında ve maneviyatında israf olur. Çünki saadet-i ebediye olmasa, bütün maneviyat kurur. O hakikatlar, israf memleketine kaçarlar. Acaba dünya kadar kıymetli olan bir cevhere mâlik olmakla, hem daima onun zarfını ve gılafını muhafaza ettikten sonra, o cevheri birdenbire yere vurup kırmak ihtimali var mıdır? Hangi akıl kabul eder? Hem bir şahsın

bünyesindeki kuvvet, a'zasındaki sıhhat, istidadındaki kabiliyet, o şahsın yaşayışına ve tekemmülüne delil olduğu gibi, kâinatın ruhuna kadar nüfuz eden hakikat-ı sabite ve devam ile yaşayışını îma eden intizamındaki kuvvet-i kâmile ve tekemmülüne giden nizamındaki kemal acaba haşr-i cismanî yoluyla saadet-i ebediyeye delil olmaz mı? Zira intizamını ihtilâlden ve bozulmaktan kurtaran, saadet-i ebediyedir. Ve tekemmüle vasıta olur ve o kuvveti inkişaf ettiren odur.

.... Evet her nevi mahlukatta bir nevi kıyametin ve bir çeşit haşrin tekrar ile vukua gelmekte olduğu, büyük kıyametin vukuuna ve geleceğine işarettir. Buna bir misal: Evet haftalık saate bak. O saatte saniyeleri, dakikaları, saatleri, günleri sayan ibrelerden ve millerden saniyeleri sayan ibre, dakikaları sayan ibrenin hareketini ihbar ediyor. Dakikaları sayan ibre, saatleri sayan ibrenin hareketini ilân ediyor. Saatleri sayan ibre de, günleri gösteren ibrenin hareketini husule getiriyor ve i'lam ediyor.(bildiriyor.) İşte birincinin hareketinin tamam olması, ikincisinin de hareketinin tamam olacağına ve ikincinin tamam-ı hareket etmesi, üçüncünün de itmam-ı hareket edeceğine işarettir.

Kezalik Sâni'-i Hakîm'in kâinat denilen büyük bir saati vardır. Bu saatin milleri, feleklerin çeşit çeşit deveranından ibarettir. İşte bu deveranlar; günleri, seneleri, ömr-ü beşeri, dünyanın beka müddetini gösteriyorlar.

Binaenaleyh her geceden sonra sabahın, her kıştan sonra baharın gelmesi gibi, haşrin sabahı, o büyük saatten doğacağına delil ve işarettir.”[258]

Tekrar dirilmenin aklî yönden pek çok izahı edilmeye çalışılmış isede,âhiret hayatı ğaiblerden olduğu için,daha ziyade nakillerle izah edilip,aklın erdirilmesi iyidir.[259] ki; bu aklî deliller aklı selimce kabul edilmesi gerekmektedir.

“Evvelâ;(Kur’an) neş'e-i ûlâyı (ilk yaratılışı)nazara verir. Der ki: Nutfeden alakaya,(bir damla sudan kan pıhtısına) alakadan mudgaya,(et parçasına) mudgadan tâ hilkat-ı insaniyeye kadar olan neş'etinizi (yaratılışınızı) görüyorsunuz. Nasıl oluyor ki, neş'e-i uhrâyı (diğer,tekrar bir yaratılışınızı) inkâr ediyorsunuz?.. O, onun misli, belki daha ehvenidir. Hem Cenab-ı Hak, insana karşı ettiği ihsanat-ı azîmeyi

“O’dur ki sizin için yeşil ağaçtan bir ateş yaratır,)[260]kelimesiyle işaret edip der: "Size böyle nimet eden bir zât, sizi başıboş bırakmaz ki, kabre girip kalkmamak üzere yatasınız." Hem remzen der: Ölmüş ağaçların dirilip yeşillenmesini görüyorsunuz. Odun gibi kemiklerin hayat bulmasını kıyas edemeyip istib'ad ediyorsunuz. (akıldan uzak görüyorsunuz)Hem semavat ve arzı halkeden, semavat ve arzın meyvesi olan insanın hayat ve mematından âciz kalır mı? Koca ağacı idare eden, o ağacın meyvesine ehemmiyet vermeyip başkasına mal eder mi? Bütün ağacın neticesini terketmekle, bütün eczasıyla hikmetle yoğrulmuş hilkat şeceresini abes ve beyhude yapar mı zannedersiniz? Der: Haşirde sizi ihya edecek zât öyle bir zâttır ki, bütün kâinat ona emirber nefer hükmündedir. Emr-i kün feyekûne karşı kemal-i inkıyad ile serfüru eder. Bir baharı halketmek, bir çiçek kadar ona ehven gelir. Bütün hayvanatı icad etmek, bir sinek icadı kadar kudretine kolay gelir bir zâttır. Öyle bir zâta karşı deyip, “Çürümüş vaziyetteki o kemikleri kim diriltecek?”[261]kudretine karşı taciz ile meydan okunmaz.”[262]

“Şerhul Mevakıf”ta şöyle denilmekte:”İnsandaki asıl parçalar,ömrün başından sonuna kadar devam eden parçalardır. Bazı âlimlerde demişler ki,insan vücudunun asıl cüzleri yaratılışın başlangıcında hasıl olan cüzlerdir. Yaratılışın başlangıcı,ruhların cesedlere taâlluk etmeğe başladığı zamandır.

Öldükten sonra dirilmede bedenin asıl cüzlerine itibar edildiği hususunda zikrettiğimiz görüş ile,cesedlerin bütün cüzleri ile öldükten sonra dirilmeyi inkâr edenlerin,öldükten sonra haşri inkâr sadedinde söyledikleri söz itibardan düşmüştür. Haşir ise ancak herşeyden evvel ömrün evvelinden sonuna kadar cesedlerin bütün cüzleri ile olur. Hatta öyle ki,iâde manasını gerçekleştirmek için Cenâb-ı Allah sünnet yerinden kesilen et parçası ile tırnaklardan,saçlardan kesilenler,dişlerden çıkarılanlar ve benzeri vücudun ilk yaratılışında var olan bütün cüzleri iâde edecektir. Sonra Cenâb-ı Allah kemiyet (çokluk),keyfiyet(Hal ve durum) ve şekil bakımından iradesinin taâlluk ettiğince dilediğini bırakacak,dilediğini yok edecektir.

Sonra bilmiş ol ki,Cenâb-ı Allah akıllıları dirilteceği gibi,delileri,çocukları,cin ve şeytanları,hayvanları,haşereleri ve kuşları da diriltecektir. Çünkü bu hususta hadisi şerif vardır.

Âzası henüz tamamlanmamış bulunan düşük çocuklar diriltilecek mi?

İmam-ı Azam Ebu Hanifeye göre; Düşük çocuğa ruh verilmişse diriltilecektir,ruh verilmeden düşmüşse diriltilmeyecektir. Doğru olan görüşte budur. Zira Allaha yakın olan müttaki âlimlerin mezhebi,haşrin ruh ve cesedden meydana geleceğidir.[263]

Aklen kendimize soracak olursak ki;bu koskoca âlem yok edilip de,yeni bir âlem kurulacak mıdır? Bu ise nasıl olacak denilirse?

Deriz ki;” Evet âlemde tekâmül kanunu vardır. Bu kanuna tâbi' olan, neşv ü nema (gelişip büyüme)kanununa dâhildir. Bu kanuna dâhil olanın bir ömr-ü tabiîsi vardır. Ömr-ü tabiîsi olanın, ecel-i fıtrîsi vardır; ecelin pençesinden kurtulamaz. Evet kâinatın ihtiva ettiği enva'ın ve bu enva'ın ihata ettiği (kuşattığı) efradın kısm-ı ekserîsi bu kanunlara tâbidirler. Binaenaleyh âlem-i sagir (küçük alem)denilen insan, ölümden ve harabiyetten kurtulamadığı gibi; insan-ı kebir (büyük alem)denilen âlemin de ölümden necatı (kurtuluşu)yoktur. Ve keza kâinatın bir ağacı ölümden, dağılmaktan halâs olmadığı gibi, şecere-i hilkattan olan kâinat silsilesinin de harabiyetten kurtuluşu yoktur. Evet eğer kâinat ömr-ü fıtrîsinden evvel haricî bir tahribata veya Sâni'i tarafından bir hedm (yıkma ve yok etme) ve kıyamete maruz kalmasa bile, fennî bir hesab ile kâinatın öyle bir günü gelecektir ki; ²

3 ve “Güneş dürülüp ışığı söndüğü zaman,yıldızlar yerlerinden düşüp dağıldığı zaman”,”Gök yarıldığı zaman.”[264]gibi âyetlere mâsadak olacaktır ve insan-ı kebir denilen koca kâinat, şu boşluğu sekeratının bağırtılarıyla dolduracaktır.”[265]

Fahreddin-i Râzi özetle şöyle demektedir:”Bilhassa hayvanat ve nebatatta daima vukuâ gelen haşirlere dikkat edip teemmül eden (düşünen) adam,elde edeceği müteferrik (farklı) emarelerle (işaretlerle) haşrin vukuûna,hads ile yani bir sürati intikal ile (anlayışla) hükmedecektir.”[266] buyurarak,inkârının asla mümkün olmayıp,cahil olanın dahi hemen anlayacağı ve anlayabileceğini ifade etmektedir.

b- DÜNYEVİ HAŞİRLER :

Kâinatta istediği gibi tasarruf eden zât,her senede üç yüz bin mahlûkatı yoktan var edip yaratmakla;insanları da aynen böyle yaratacağını-hatta kör gözlere de gösterircesine- isbat etmektedir.

Acaba gündüz gibi görünen böyle hakikatı inkâra nasıl tevessül etmektedirler? Bu ancak her şeyi maddede arayanların akıllarının gözlerine inmesi neticesidir. O halde:" Ey haşir ve neşri inkâr eden kafasız! Ömründe kaç defa cismini tebdil ediyorsun.(değiştiriyorsun) Sabah ve akşam elbiseni değiştirdiğin gibi her senede bir defa tamamıyla cismini tebdil ve tecdid ediyorsun,(yeniliyorsun) haberin var mıdır? Belki her senede, her günde cisminden bir kısım şeyler ölür, yerine emsali gelir. Bunu hiç düşünemiyorsun. Çünki kafan boştur. Eğer düşünebilseydin, her vakit âlemde binlerce nümuneleri vukua gelen haşir ve neşri inkâr etmezdin. Doktora git, kafanı tedavi ettir."[267]

Mütefekkir bir âlimimiz olan Bediüzzaman aklı selim sahiblerini selim akıllarına havale ederek şöyle buyurmaktadır:" Hiç mümkün müdür ki: Ölmüş, kurumuş koca Arzı ihya eden ve o ihya içinde herbiri beşer haşri gibi acib, üçyüz binden ziyade enva'-ı mahlukatı haşr ü neşredip kudretini gösteren ve o haşr ü neşr içinde nihayet derecede karışık ve ihtilat içinde, nihayet derecede imtiyaz ve tefrik ile (ayırarak) ihata-i ilmiyesini (ilminin ve bilgisinin her tarafı kuşattığını) gösteren ve bütün semavî fermanlarıyla beşerin haşrini va'detmekle bütün ibadının enzarını saadet-i ebediyeye çeviren ve bütün mevcudatı başbaşa, omuz omuza, elele verdirip emir ve iradesi dairesinde döndürüp birbirine yardımcı ve müsahhar kılmakla azamet-i rububiyetini gösteren ve beşeri, şecere-i kâinatın en câmi' ve en nazik ve en nazenin, en nazdar, en niyazdar bir meyvesi yaratıp, kendine muhatab ittihaz ederek herşeyi ona müsahhar kılmakla, insana bu kadar ehemmiyet verdiğini gösteren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Hakîm, kıyameti getirmesin? Haşri yapmasın ve yapamasın? Beşeri ihya etmesin veya edemesin? Mahkeme-i Kübrayı açamasın? Cennet ve Cehennem'i yaratamasın? Hâşâ ve kellâ!..

Evet şu âlemin Mutasarrıf-ı Zîşan'ı her asırda, her senede, her günde bu dar, muvakkat rûy-i zeminde haşr-i ekberin ve meydan-ı kıyametin pek çok emsalini ve nümunelerini ve işaratını icad ediyor. Ezcümle:

Haşr-i baharîde görüyoruz ki: Beş-altı gün zarfında küçük ve büyük hayvanat ve nebatattan üçyüz binden ziyade enva'ı haşredip neşrediyor.

Bütün ağaçların, otların köklerini ve bir kısım hayvanları aynen ihya edip(diriltip) iade ediyor. Başkalarını ayniyet derecesinde bir misliyet suretinde icad ediyor. Halbuki maddeten farkları pek az olan tohumcuklar o kadar karışmışken, kemal-i imtiyaz ve teşhis ile o kadar sür'at ve vüs'at ve sühulet içinde kemal-i intizam ve mizan ile altı gün veya altı hafta zarfında ihya ediliyor. Hiç kabil midir ki: Bu işleri yapan Zâta bir şey ağır gelebilsin, semavat ve arzı altı günde halkedemesin, insanı bir sayha ile haşredemesin? Hâşâ!

..... Hem bu bahar haşrine benzeyen, dünyanın her devrinde, her asrında, hattâ gece gündüzün tebdilinde hattâ cevv-i havada bulutların icad u ifnasında haşre nümune ve misal ve emare olacak ne kadar nakışlar yaptığını gözünle görüyorsun. Hattâ eğer hayalen bin sene

evvel kendini farzetsen, sonra zamanın iki cenahı olan mazi ile müstakbeli birbirine karşılaştırsan; asırlar, günler adedince misal-i haşir ve kıyametin nümunelerini göreceksin. Sonra bu kadar nümune ve misalleri müşahede ettiğin halde, haşr-i cismanîyi akıldan uzak görüp istib'ad etmekle inkâr etsen; ne kadar divanelik olduğunu sen de anlarsın.

..... Elhasıl: Haşre mani' hiçbir şey yoktur. Muktezi (haşrin olmasını gerektiren sebebler) ise her şeydir. Evet mahşer-i acaib olan şu koca Arzı, âdi bir hayvan gibi imate ve ihya eden(öldürüp dirilten) ve beşer ve hayvana hoş bir beşik, güzel bir gemi yapan ve Güneş'i onlara şu misafirhanede ışık verici ve ısındırıcı bir lâmba eden, seyyaratı meleklerine tayyare yapan bir zâtın, bu derece muhteşem ve sermedî rububiyeti ve bu derece muazzam ve muhit hâkimiyeti; elbette yalnız böyle geçici, devamsız, bîkarar,(kararsız) ehemmiyetsiz, mütegayyir, bekasız, nâkıs, tekemmülsüz umûr-u dünya üzerinde kurulmaz ve durmaz. Demek ona şayeste, daimî, berkarar, zevalsiz, muhteşem bir diyar-ı âher var. Başka bâki bir memleketi vardır. Bizi onun için çalıştırır. Oraya davet eder ve oraya nakledeceğine; zahirden hakikate geçen ve kurb-u huzuruna müşerref olan bütün ervah-ı neyyire ashabı, bütün kulûb-u münevvere aktabı, bütün ukûl-ü nuraniye erbabı şehadet ediyorlar ve bir mükâfat ve mücazat ihzar ettiğini müttefikan haber veriyorlar ve mükerreren pek kuvvetli va'd ve pek şiddetli tehdid eder, naklederler.

Hulf-ül va'd (mükâfatlandırma sözünden dönmek) ise hem zillet, hem tezellüldür. Hiç bir cihetle celal-i kudsiyetine yanaşamaz. Hulf-ül vaîd (cezalandırma sözünden dönmek,yapmamak)ise ya afvdan,(bağışlamaktan) ya acizden gelir. Halbuki küfür; cinayet-i mutlakadır,(bütün kâinatın hukukuna tecavüzdür.) afva kabil değil.(çünkü bir kişinin hakkı göz önünde bulundurulur, yüzlerce kişiyi öldüren bile affedilemezse;bütün varlıkların hukukuna tecavüz eden affedilmez ve affedilemez.) Kadîr-i Mutlak ise, acizden münezzeh ve mukaddestir.

..... Demek, şübhesiz dünya bir mezraadır. Mahşer ise bir beyderdir, harmandır. Cennet, Cehennem ise birer mahzendir.”[268] Neticeler oraya boşaltılır.

c-İNSANLAR AYNIYLA MI DİRİLTİLECEKLER ?:

Daha öncede söylediğimiz gibi,haşri kâinatta her sene görmekteyiz. Fakat kâinattaki bu haşir ve dirilmeler ve iâdeler aynı olmamaktadır. Yani bu seneki yemiş olduğumuz bir elma,geçen sene yemiş olduğumuz elmanın aynı değil,belki onun misli ve benzeridir.

Oysa ahirette bütün insanların diriltilmesi bizzat aynen iâde suretiyle vuku’ bulacaktır. Cisimler aynen diriltilecektir. Bu haktır ve olacaktır.

“Cenab-ı Hak tarafından mükerrem kılınan insanın cevher-i ruhunda ekilen ve rakamlara sığmayan istidadlar var. Bu istidadların altında, hesaba gelmeyen kabiliyetler var. Ve bunlardan neş'et eden hadde gelmeyen meyiller var. Ve bunlardan husule gelen gayr-ı mütenahî (sonsuz)efkâr ve tasavvurat (fikir ve düşünceler)var. İşte bunların herbirisi haşr-i cismanînin arkasındaki saadet-i ebediyeye, şehadet parmaklarını uzatarak gösteriyorlar.”[269]

Cesedlerin haşri mütevatir nakillerle de sabit olup hak ve mümkündür. Cenâb-ı Hak cesedleri idam etmez belki onları harici harici,muayyen olan cesedleriyle bâki kılar. Bu durumda da hayatı,aklı ve kudreti kabul edince,bedenin ayniyle iâdesinin sıhhati mümkün olmuş olur. Cenâb-ı Hak cüz'iyatları toplamayı bilmesi-ki Allahın alim olması da bunu isbat eder.- Bundaki lüzuma gelince,Cenâb-ı Hak:"İnsanın bedeninin cüzlerini,başka insanın bedeninin cüzlerinden temyiz etmeye-ayırmaya- kâdirdir."

"Haşirde ecza-yı asliye ile ecza-yı zâide birlikte iade edilir. Evet cünüb iken tırnakların, saçların kesilmesi mekruh ve bedenden ayrılan herbir cüz'ün bir yere gömülmesi sünnet olduğu ona işarettir. Fakat tahkike göre, nebatatın tohumları gibi "Acb-üz zeneb" tabir edilen bir kısım zerreler, insanın tohumu hükmünde olup, haşirde o zerreler üzerine beden-i insanî neşv ü nema ile teşekkül eder."[270]

-Eğer denilse;Bir insanın diğer bir insanı yiyip onunla beslenmesi sebebi ile ikisi bir tek şey olunca,bu bir tek bedene öldükten sonra iki ruhun girmesi nasıl olabilir?

Ayrıca yer kabuğunun çoğunluğunu eskiden ölenlerin bedenlerinin parçaları teşkil ettiğine göre,ekilmekte olan ekin ve yetiştirilmekte olan ağaçların mahsulleri ile insanların beslenmesi ve binaenaleyh o beden parçalarının bunların bedenlerinde et ve kana döndüğü inkâr edilemez. Bu durumda tek madde ve tek asıl pek çok insanların bedenlerine girmiş olmalıdır. Bu ise hiçte akla uygun değildir?

Bu hususta,denilmektedir ki; her insan bedeninin,mahşer gününde tekrar yaratılacak olan kısmı,asıl maddelerinden ibarettir. Yani diriltmeden maksad,ömrün başından sonuna kadar devam eden kısımlar olup,fazlalık kısımları değildir.[271]

Mütekelliminin ise zahir sözü şudur;İnsanda asli ve fazla cüzler vardır. İ'tibar ise;İnsanın asli cüzlerinin iâdesi yani diriltilmesidir. Bu insandaki asli cüzler ise,başka insana fazla bir cüzdür.[272]

Aksi takdirde yenilen bir kimsenin ayniyle iâde edilmemesi gerekir ki,buda batıldır.[273]

Binaenaleyh bu insanı hayvanda yese,yakılsa da asli cüzleri böylece Cenâb-ı Hak tarafından gerek ilminde,gerekse de insanın Acb-uz Zeneb-inde (kuyruk sokumunda) muhafaza edilip,böylece diriltilecektir.

Mesela;geçmiş asırlarda her günde yirmi bin insan dünyaya geliyorsa,bugün iki yüz bin insan dünyaya geliyor. Yinede her birinin her bir âzası tamam ve kusursuzdur. Hayalen dünya nüfusunu çoğaltsanız öyle bir an gelebilir ki,dünyada her gün bir milyar insan doğabilir. Yinede hiç birinde hiçbir âza noksan kalmaz.

Hayalimizde bu rakamı arttırabiliriz. Nihayet öyle bir noktaya varırız ki,her gün milyarlarca,mesela,kıyamette haşredilecek insan sayısı kadar insan dünyaya gelebilir ve hiç birinde bir noksaniyet bulunmaz.

Bu azim kudretten,haşrin cismaniyeti yani haşirde insanların tekrar cismen diriltilmesi ve

hayatlandırılması nasıl uzak görülebilir?

Diğer taraftan,yavaş yapılan bir şeyin,süratli ve ani yapılması da mümkündür. Halı dokumada olduğu gibi. Binaenaleyh insan,bu dünyada otuz senede aldığı hali,haşirde bir anda alacaktır.[274]

Bundan da anlamaktayız ki,haşri yapacak olan zat,nihayet ilim sahibi olduğu gibi,nihayet derecede kudrettedir.

Cesedlerin diriltilmesinde,mesela;" Çok büyük bir şehirde, şenlik bir gecede, bir tek merkezden,(şartelden) yüzbin elektrik lâmbaları, âdeta zamansız bir anda canlanmaları ve ışıklanmaları gibi, bütün Küre-i Arz yüzünde dahi, bir tek merkezden yüz milyon lâmbalara nur vermek mümkündür. Madem Cenab-ı Hakk'ın elektrik gibi bir mahluku ve bir misafirhanesinde bir hizmetkârı ve bir mumdarı, Hâlıkından aldığı terbiye ve intizam dersiyle bu keyfiyete mazhar oluyor. Elbette elektrik gibi binler nuranî hizmetkârlarının temsil ettikleri, hikmet-i İlahiyenin muntazam kanunları dairesinde, haşr-i a'zam(ahiretteki o büyük haşir ve toplanma) tarfet-ül ayn'da (göz açıp kapamak gibi kısa bir zamanda)vücuda gelebilir."[275]

Bu ise Cenâb-ı Hakkın kudret ve azametine zor değildir. Kün (ol) emriyle,bir anda vücuda gelebilir.[276]

Allahın kudreti cihetinde baktığımızda,haşri getirecek zât olan"Fâil, muktedirdir. Evet nasıl haşrin muktezisi,(tekrar dirilmeyi gerektiren) şübhesiz mevcuddur. Haşri yapacak zât da nihayet derecede muktedirdir. Onun kudretinde noksan yoktur. En büyük ve en küçük şeyler, ona nisbeten birdirler. Bir baharı halk etmek, bir çiçek kadar kolaydır."[277]

Kâinattaki işlerde ve umumi tasarruflarda dikkat edilse görülür ki,herşeyin teşekkül ve yaratılmasında bir irade ve hikmet mevcuttur. Mürid olan zat elbette irade sıfatından dolayı bir şeyi irade edip olmasını isteyecektir. Hakim olan zat elbetteki yaptığı işleri bir hikmet çerçevesinde yapacaktır. Âdil olan zat elbette kendisine itaat edenlere mükâfat verecektir. Kahhar olan zat isminin gereği olarak kendisine isyan edenlere ceza verecektir. Çünki o ismin muktezası zalimlere cezalarını vermeyi gerektirir. Rahim olan zat kullarına geçici olarak rahmet etmeyi istemez. Rezzak olan zat;rızka muhtaç olanlara rızıklarını vermeyi ve bunun muvakkat olmayıp devamlı olmasını ister. Ğani olan zat,dolu olan hazinelerinden devamlı vermek suretiyle fakirlerin bulunmasını ister.

Kerim olan zat,ikrâma muhtaç olan misafirlere ikrâm etmeyi ister. Bu ismin ve diğer isimlerinin tecellisi ruhi ve manevi yönü olduğu gibi cisminde bir nevi tecelli yeridir.

Haşrin cisimle oluşunun hikmet yönü ise şöyle açıklanmaktadır:Cisim dediğimiz madde,kendi aleminde yeknesak (aynı hal,monotomluk) bir durumda değildir. Biz,uzayda yer kaplayan ve ağırlığı olan her şeye madde diyoruz. Ama havaya göre su,suya göre de toprak ve daha katı bir cisimdir. Seyyareler arasını ve bütün uzayı dolduran eskilerin havadan daha latif bir cisim olduğuna inandıkları ve esir dedikleri şey eğer bir madde ise (çünki esirin bir takım enerji dalgaları olduğu söyleniyor.) hava buna göre çok katı bir cisim sayılır. Bütün madde cinsleri arasında çeşitli maddelerden meydana gelmiş olan toprak Allahın Kudret,Halikıyyet ve

Rububiyyet sırrına hepsinden fazla mazhar olmuştur. Bitkilerin hayatına menşe' olan toprak,Allahın en üstün mahluku olan insan hayatına da sahne olmuştur. Böylece toprak kendinden daha latif olan sair madde cinslerinden daha çok ilâhi lutfa ermiştir. Yani maddenin en katısı en üstün durumdadır.

İnsanın manevi hayata yükselmesine yardım eden duyu organları da maddi unsurlardır. Gözünü kaybeden şekil ve renklerin güzelliğinden,kulağı işitmeyende ses ve nağmedeki âhengin zevkinden mahrum kalacaktır. Güzel kokudan alınan tat,güzel sesten alınan tada göre daha maddi,yemek ve içmekten alınan lezzette şekil ve renklerden aldığımız haza göre daha maddi sayılır. Duyu organlarının sağlam ve sıhhatli olması düşünceye güzel ve işe yarar malzeme hazırlar. Hasta duygular yanlış idrâklere,yanlış idrâklerde hatalı düşüncelere yol açarlar. Sağlam ve sıhhatli bir düşünce manevi hayatın temel unsurlarından biridir. Görüldüğü gibi insanın manevi hayata yükselebilmesi,maddi duyulardaki kuvvet ve hassasiyete bağlı kalmaktadır.

İnsanın maddi duyulardan ve kuvvetlerden tecrid edilmesi,onu manevi hayatta süratle yükselmesini temin edecek yerde manevi hayata geçişi tamamen imkânsız kılmakta. İnsan vücudu,ruhu Allah götürecek bir enerji deposudur ve maddidir. Bu sebeble de maddenin ruha zıt ve düşman bir şey olmayıp ona zemin hazırlayıp destekleyen ve tamamlayan bir vasat olduğunu söyliyebiliriz. Ahiret hayatının cismende mümkün olduğunu gösteren canlı misaller vardır. Bu dünya hayatı ruh ile cismin müşterek bir hayatı değil midir?[278]

“Sual: Kusurlu, noksaniyetli, mütegayyir,(değişken) kararsız, elemli cismaniyetin ebediyetle ve Cennet'le ne alâkası var? Madem ruhun âlî (yüksek)lezaizi vardır; ona kâfidir. Lezaiz-i cismaniye için, bir haşr-i cismanî (cisimlerin haşredilip diriltilmesi)neden îcabediyor?

Elcevab: Çünki nasıl toprak suya, havaya, ziyaya nisbeten kesafetli, karanlıklıdır; fakat masnuat-ı İlahiyenin bütün enva'ına menşe' ve medar olduğundan bütün anasır-ı sairenin manen fevkine çıktığı gibi.. hem kesafetli olan nefs-i insaniye; sırr-ı câmiiyet itibariyle, tezekki etmek şartıyla bütün letaif-i insaniyenin fevkıne çıktığı gibi.. öyle de, cismaniyet; en câmi', en muhit, en zengin bir âyine-i tecelliyat-ı esma-i İlahiyedir. Bütün hazain-i rahmetin müddeharatını tartacak ve mizana çekecek âletler, cismaniyettedir. Meselâ: Dildeki kuvve-i zaika, rızk zevkinde enva'-ı mat'umat adedince mizanlara (ölçülere) menşe' olmasaydı; herbirini ayrı ayrı hissedip tanımazdı, tadıp tartamazdı. Hem ekser esma-i İlahiyenin tecelliyatını hissedip bilmek, zevkedip tanımak cihazatı, yine cismaniyettedir. Hem gayet mütenevvi ve nihayet derecede ayrı ayrı lezzetleri hissedecek istidadlar, yine cismaniyettedir. Madem şu kâinatın Sânii, şu kâinatla bütün hazain-i rahmetini tanıttırmak ve bütün tecelliyat-ı esmasını bildirmek ve bütün enva'-ı ihsanatını tattırmak istediğini; kâinatın gidişatından ve insanın câmiiyetinden, -Onbirinci Söz'de isbat edildiği gibi- kat'î anlaşılıyor. Elbette şu seyl-i kâinatın(kâinatın akışı ve gidişinin) bir havz-ı ekberi (herşeyin içerisine boşaldığı büyük bir havuzu)ve bu kâinat tezgâhının işlediği mahsulâtın bir meşher-i a'zamı ve şu mezraa-i dünyanın(dünya tarlasının) bir mahzen-i ebedîsi olan dâr-ı saadet,(huzur vesaadet yurdu olan ahiret) şu kâinata bir derece benzeyecektir. Hem cismanî, hem ruhanî bütün esasatını muhafaza edecektir. Ve o Sâni'-i Hakîm ve o Âdil-i Rahîm; elbette cismanî âletlerin vezaifine (vazifelerine)ücret olarak ve hidematına(hizmetlerine) mükâfat olarak ve ibadat-ı mahsusalarına (kendilerine mahsus özel ibadetlerine) sevab olarak, onlara lâyık lezaizi (lezzetleri)verecektir. Yoksa hikmet ve adalet ve rahmetine zıd bir halet olur ki, hiç bir cihetle onun cemal-i rahmetine ve kemal-i adaletine uygun değildir, kabil-i tevfik(Uygun ve

muvafık) olamaz.”[279]

d- HAŞRİN KEYFİYETİ :

Haşrin keyfiyet ve durumu hakkında hakiki ve kesin söz Kur’an ve Hadisindir. Haşirde ise,insanlığın durumlarının ayrı ayrı,yani dünyada elde etmiş olduğu ameline göre kıyaslıyarak hepsi dehşetinden korkmakla birlikte,peygamberlerde;onlara takınılan tavır ve muameleler ayrı ayrıdır.

Hiçbir gölgenin olmadığı[280] ve güneşinde daha aşağıya indirilerek hesaba çekilmek durumunda, kimisi Cenâb-ı Hakkın gölgesinde gölgelenirken,kimisi de ağzına kadar ter içerisinde bulunacaktır.

Ahiret ahvalinin ilmi Allahın nezdinde olmakla beraber,haşir meydanı hakkında mütefekkir alimimiz Bediüzzaman şöyle demektedir:” Hâlık-ı Hakîm'in herşeyde gösterdiği hikmet-i âliye,(üstün ve yüksek fayda ve maslahat) hattâ tek küçük bir şey'e, çok büyük hikmetleri takmasıyla tasrih derecesinde (açıkça)işaret ediyor ki: Küre-i Arz, serseriyane, bâd-i heva (boşu boşuna)azîm bir daireyi çizmiyor. Belki mühim bir şey etrafında dönüyor ve meydan-ı ekberin daire-i muhitasını Mahşer yerinin geniş dairesini)çiziyor, gösteriyor ve bir meşher-i azîmin(büyük bir toplanma ve sergi yerinin) etrafında gezip, mahsulât-ı maneviyesini(kışır olan maddeyi değil,öz olan Mânevi neticelerini) ona devrediyor ki; ileride o meşherde, enzar-ı nâs önünde (insanların huzurunda)gösterilecektir. Demek yirmibeş bin seneye karib bir daire-i muhitanın içinde, rivayete binaen Şam-ı Şerif kıt'ası bir çekirdek hükmünde olarak o daireyi dolduracak bir meydan-ı haşir bastedilecektir.(açılıp yayılacaktır) Küre-i Arz'ın bütün manevî mahsulâtı, şimdilik perde-i gayb altında olan o meydanın defterlerine ve elvahlarına gönderiliyor ve ileride meydan açıldığı vakit, sekenesini de (üzerinde bulunup oturanlarını da) yine o meydana dökecek; o manevî mahsulâtları da, gaibden şehadete geçecektir. Evet Küre-i Arz bir tarla, bir çeşme, bir ölçek hükmünde olarak o meydan-ı ekberi dolduracak kadar mahsulât vermiş ve onu istiab edecek(içine alıp kaplayacak) mahlukat ondan akmış ve onu imlâ edecek(dolduracak) masnuat ondan çıkmış. Demek Küre-i Arz bir çekirdek ve meydan-ı haşir, içindekilerle beraber bir ağaçtır, bir sünbüldür ve bir mahzendir. Evet nasılki nuranî bir nokta, sür'at-i hareketiyle nuranî bir hat olur veya bir daire olur. Öyle de: Küre-i Arz sür'atli, hikmetli hareketiyle bir daire-i vücudun temessülüne ve o daire-i vücud mahsulâtıyla beraber, bir meydan-ı haşr-i ekberin teşekkülüne medardır.(sebebtir)”[281]

Haşir meydanının teşekkülünden sonra imtihanın neticeleri bildirilmek üzere beşer toplanarak,neticeyi pür-dikkat dehşetle,ölüm-kalım içerisinde beklerken,iyi not aldığını,hayırlı kimse olduğunu bildirmek ve ebedi saadeti kazandığının alameti olarak bir kısmına sağından amel defteri verilirken,diğerlerine de husranda olduklarının alameti olarak amel defterleri sol tarafından verilecektir.[282]

Kıyaslıyacak olursak,herkes tecrübeyle kendinde görür ki,geçici bir hayat olan dünyada ve birkaç senelik bir rahatı kazanmak için girişilen imtihanlarda gayet sıkıntı ve nihayet telaş hatta öyleki bir telaş neticesinde imtihanı kaybetme,dilin birbirine dolaşarak meramını hatta bildiğini

anlatamama gibi zorluklar ve sıkılmalar husule geliyor. Buna binaen;acaba öyle bir imtihan ki,ya ebedi bir hayatı kazanmak veya ebedi bir hayatı kaybetmekle karşı karşıya veya az bir puanla yüksek dereceyi kazanamama veya alt dereceyi de bir çok azab çektikten sonra kazanma gibi durumla karşılaşmayı kendimizde tasavvur edip düşünerek,elbette dilimizin ifadesinden aciz kalacağı bir durumla karşılaşacağız.

Peygamberimiz(SAM) bir hadislerinde:”Herkes öldüğü hal üzerine diriltilir.”buyurmakta ve bu diriltilişten sonraki keyfiyeti şöyle açıklamaktadır:”Ey insanlar,muhakkakki,siz Allahın huzuruna baş açık,yalın ayak ve sünnetsiz olarak toplanacaksınız.”[283]

Âyette:”Sizi ilk defa nasıl yarattı isek öylede tekrar dirilteceğiz. Bu,üzerimize bir va’ddir. Hakkıyla fâiller biziz.”[284]

Hadiste:”Dikkat edin. Kıyamet gününde ilk önce elbise giydirilecek olan İbrahim (AS) dir. Dikkat edin. Ümmetimden bazı kimseler getirilecek ve onların (gözlerim önünde) ateşe atılması emredilecektir. Bende:-Ey Rabbim. Bunlar benim arkadaşlarım,diyeceğim.- Sen onların senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun,denilecek. Bende salih kul İsa (AS)nın dediği gibi:Ben,aralarında bulunduğum müddetçe,onların kontrolcüsü idim. Fakat sen,beni alınca onların nigehbânı (gözetleyicisi) sen oldun. Sen ,herşeye hakkıyla şahitsin. Eğer onlara azab edersen şüphe yok ki,onlar senin kulundur. Eğer onları afv edersen,muhakkakki tek ğalib ve hüküm ve hikmet sahibi ancak sensin,diyeceğim. Bunun üzerine bana;-Sen onlardan ayrıldığından beri daima onlar,geri geri döndüler,denilecek.”[285]

O anın vermiş olduğu dehşet hiçbir zaman insanın başını kaldırıpta başkasına bakmasını engelleyecektir. Çünki insan mühim ve aziz bir meseleyle karşı karşıyadır. Hatta dünyada da bir nevi bunun nümunesini görürüz. Şöyleki;İnsan mühim bir mesele ile meşgulken başkasının bazen kendisine geldiğini veya seslendiğinde haberi olmaz. Hatta bu işin verdiği tesirle önündeki şeyi bile göremez.

Binaenaleyh,hadiste zikredildiği üzere;”İnsanlar,kıyamet gününde baş açık,yalın ayak ve sünnetsiz olarak haşrolunacaklardır,dedi.(Hz. Âişe)- Ey Allahın Rasulü,kadın,kadınlar ve erkekler bir arada,birbirlerine bakar olduğu halde mi? Diye sordum.-Ey Âişe,vaziyet o gün insanların birbirine bakmasından çok daha şiddetlidir,buyurdu.”[286]

Şu Âyet ise bunu tasrih etmektedir:”O gün bunlardan herkesin kendine yeter bir işi vardır.”[287]

O öyle büyük ve dehşetli bir gündür ki,edeb yeri açık olduğu halde kimse kimseye bakamaz ve hiç kimse mahrem yerim görülecek diye telaşa kapılmaz,nasıl olsun ki,insanların kimisi sürünerek,kimisi yüz üstü yürüyerek gider. Başkasına bakmaya kimin vakti ve imkânı olur?

Ebu Hureyreden mervi bir hadiste:”Kıyamet günü insanlar üç sınıf olarak haşrolur. Bir kısmı binitli,bir kısmı yaya ve diğer bir kısmı yüz üstü sürünerek gider. –Yüz üstü nasıl gidilir?-diye soranlara,ayakları üstüne yürütmeye kâdir olan yüz üstüde yürütür.”buyurmuştur.(Buhari ve Müslim-de kâfirin yüz üstü sürüneceğine dair rivayet vardır.)[288]

Kur’an bu dehşeti şöyle sahnelemektedir:”(Evet) Kişinin kaçacağı

gün;biraderinden,anasından,babasından,karısından ve oğullarından”[289] Oysa kişi dünyada iken her iyiliğini,yüksek makamını istiyordu. Hani kardeşinin,kendisinin varlığına sebeb olan,yemeyen yediren,içmeyen içiren,çalışıp çabalayıp bizim için,istikbalimiz için gayret gösteren,anne ve babalarımızı ruhlarını bizim için feda eder derecesinde fedakârlık göstermelerinden seviyorduk. Oysa onlar,kişinin dünyada sevinç ve keder arkadaşı idi. Hani hanımı,anne ve babasının kendisine yaptığı muameleyi kendiside evladlarına yapıyor,geç kalsa soruyor,soruşturuyor,arıyordu.Fakat,fakat artık bu mahşer günü değil onları aramak ve soruşturmak,aksine duyduğu dehşet ve acı düşünmesine bile mani oluyordu.

Binaenaleyh; “Cenâb-ı Hak, insandan başka zîruh mahlukatına fıtrî (yaratılıştan gelen)birer libas(elbise) giydirdiği gibi; meydan-ı haşirde sun'î libaslardan üryan olarak, fakat fıtrî bir libas giydirmesi, ism-i Hakîm muktezasıdır. Dünyada sun'î libasın hikmeti, yalnız soğuk ve sıcaktan muhafaza ve zînet ve setr-i avrete münhasır(örtünmeye bağlı) değildir; belki mühim bir hikmeti, insanın sair nevilerdeki tasarruf ve münasebetine ve kumandanlığına işaret eden bir fihriste ve bir liste hükmündedir. Yoksa kolay ve ucuz, fıtrî bir libas giydirebilirdi. Çünki bu hikmet olmazsa; muhtelif paçavraları vücuduna sarıp giyen insan, şuurlu hayvanatın nazarında ve onlara nisbeten bir maskara olur, manen onları güldürür. Meydan-ı haşirde, o hikmet ve münasebet yok. O liste de olmaması lâzım gelir.”[290]

1- HAŞİR MEYDANI :

“Meydan-ı haşir, Küre-i Arz'ın medar-ı senevîsinde (bir yıllık dönüşüyle haşir meydanının etrafını çizmekte) olduğunu ve Küre-i Arz şimdiden manevî mahsulâtını o meydanın elvahlarına gönderdiği gibi; senevî hareketiyle, bir daire-i vücudun temessül ve o daire-i vücudun mahsulâtıyla bir meydan-ı haşrin teşekkülüne bir mebde' olduğu ve Küre-i Arz denilen şu sefine-i Rabbaniyenin merkezindeki Cehennem-i Suğra'yı Cehennem-i Kübra'ya (yerin merkezinde bulunan küçük cehennemi büyük cehenneme)boşalttığı gibi, sekenesini de meydan-ı haşre boşaltacağı beyan edilmiştir.”[291]

Mahşer yerinde kimisi Cenâb-ı Hakkın gölgesinde gölgelenir diğeri de orada azab çekerken o gölgeden veya nurdan istifade etme meselesine gelince;İlim adamları bu hususta şöyle der;O günde güneşin hararetinden mahşer ahalisi terlediğinde herkes kendi teri içinde ğarkolacak,fakat onun terinin yanındakilere zararı olmayacaktır. Nitekim:”Kıyamet gününde hiçbir kimse başkasının ışığında yürümediği gibi...”[292] ancak her insanın ışığı kendine yetecek kadar olup başkasına faydası olmayacaktır. İşte bu hususta kıyamet günü zamanlarının alametlerinden olacaktır. Dünyada olan şeylerden bunun benzeri,Mü’min imanının ışığında yürür,yanında kâfirde küfrünün karanlığı içinde yürür ve ona iman nurundan hiçbir şey ulaşamaz. Keza kör olan bir kimseyle beraber yanyana yürüyen,gözü gören kimsede böyledir ki,kör adam gören adamın gözünün nurundan hiçbir şey elde edemez.[293]

Âyetlerde:”Kim bu dünyada gerçekleri görmede kör ise,ahirette de kördür,hatta yol bulmadaki şaşkınlığı daha da beterdir.”[294]

“Kör,görenle bir olur mu?Hiç düşünmüyor musunuz?”[295]

“Hiç kör ile gören bir olur mu?Yahut karanlıkla aydınlık bir olur mu?”[296]

“Ama kim benim zikrimden yüz çevirirse kitabımı dinlemez ve beni anmaktan gaflet ederse ona dar bir geçim vardır ve Biz onu kıyamet günü kör olarak diriltir,duruşmaya getiririz.Ya Rabbi,der,ben gözleri gören biri olduğum halde neden beni kör olarak haşrettin?”[297]

“...Kıyamet günü onları kör,sağır ve dilsiz olarak yüzü koyun haşrederiz.”[298]

3- M İ Z A N

Vezn,ölçmek manasına olup,insanların dünyada iyi veya kötü yapmış oldukları amellerin en ince teferruatına,bir miskal miktarına kadar amellerin ölçülmesi ve bu ölçü neticesinde birinin diğerine (iyinin kötüye,kötünün iyiye) ğalebesiyle mücâzat veya mükâfat görmesi için Cenâb-ı Hak tarafından konulan bir ölçüdür.

Amellerin ölçülmesi şu âyetin hükmünce:”Kıyamet gününde amellerin tartılması haktır. Kimin iyilikleri kötülüklerinden ağır gelirse işte onlar kurtulanlardır. Kiminde tartıları hafif gelirse,işte bunlara âyetlerimize zulüm etmeleri sebebiyle kendilerine yazık edenlerdir.”[299]

Vezin,ölçü,hesab,sorgu Haktır,iman gerektirir.[300]

Mizan ise;amellerin ölçülmesi kendisiyle bilinen şeylerden ibarettir. Akıl ise;onun keyfiyetini bilmekten ve mahiyetini tasavvur etmekten kasır (kısa)dır. Çünki ameller âraz olup,bekâsı muhaldir. Cüzleri ağırlık ve hafiflik ile vasıflanmazlar.[301]

Bu hususta İmam-ı Âzam”El Vasiyye” adlı kitabında:”Kıyamet gününde adaletle tartacak olan tartı aletlerini koyacağız.”[302],”Kitabını oku,kendi kendine hesab yapmaya yeterlisin.”[303] Âyetlerine dayanarak,mizan haktır demiştir.

İmam-ı Âzamın bu istidlalinde şu noktaya işaret vardır. Öldükten sonra dirilince kullar için mizanın ortaya konulmasının hikmeti,amellerinin muhtelif oluşu sebebiyle kullar için sevab ve azab miktarını bilmektir.[304]

Bugünde adaletin simgesi olarak terazi ifade edilmektedir. Böylece insanların amellerinin tartılması,hiçbir kimseye haksızlık edilmeden adaletle muamele edilmesini ifade etmektedir.

İmam-ı Gazali sual ve cevabtan sonra insanların üç bölüme ayrılarak,üç bölümde değerlendirileceklerini ifade ederek şöyle der:”Bu üç fırkadan”bir kısmının hiç sevabı yoktur. Cehennemden Unuk (siyah bir boyun) çıkar,kuşun taneleri toplaması gibi onları teker teker toplar ve cehenneme atar. Cehennem onları yutar ve bunlar için artık saadet görmiyecekleri bir şekâvet içindedirler,diye çağrılır. Diğer bir kısmı da var ki,bunların hiç günahı yoktur. Bir münadi (her hâlu kârda Allaha hamdedenler kalksın) diye seslenir,bunlar hemen kalkar. Süratle cennete giderler. Gece ibadetine devam edenler,ticaretleri zikir ve ibadetlerine engel olmayanlarda aynı muameleye tabi tutulur ve bunlar hakkında da:”Öyle bir saadete ulaştılar ki,artık bunlar için şekâvet yok.”diye çağırılır. Kalır üçüncü bölüm. Çoğunluğu teşkil edenlerde bunlardır. Bunlar,ibadetle kabahati karıştıran kimselerdir. Bunlar sevablarının mı,yoksa günahlarının mı

daha fazla geleceğini bilmezler. Fakat Allahu Taâla bilir. Ancak îkab (ceza) ındaki adaleti ve affındaki fazlını göstermek için bunu önceden bildirmez. Sevab ve günahları ile dolu olan defterleri kar yağışı gibi havada dağılır. Ve herkese"Kitabını al" denir. Kitabları açılır. Yaptıkları sevab ve işledikleri günahları burada yazılı olarak bulunur. Mizan konulur,defterlerin sevab veya günah tarafına mı konacaklarına gözler dikilir. İşte insanı dehşetler içinde bırakan önemli bir manzara...

Rasulü Ekrem(SAM)"Başı Hz. Âişenin kucağında olduğu halde uykuya daldığı sırada,Hz. Âişe ahireti hatırlayarak ağlamaya başladı. Yaşları,Rasulü Ekremin mübarek yanaklarına döküldü. Rasulü Ekrem(SAM) uyandı ve Hz. Âişeye-Niçin ağlıyorsun?-diye sordu. Hz. Âişe;ahireti hatırladım da ondan ağlıyorum.Acaba o gün ehli beytinizi hatırlayacak mısınız?diye sordu. Rasulü Ekrem(SAM):"Nefsimi kudret elinde bulunduran Allaha yemin ederim ki,üç yerde kimse kendisinden başkasını hatırlayamaz. Terazi başında,ameller tartılırken,sevabımı günahımı ağır geldiğini anlayıncaya kadar amel defterleri dağılırken defterini sağından mı solundan mı anlayıncaya kadar ve birde sırat köprüsünü geçinceye kadar."buyurmuştur.[305]

Bir âyette:"O gün kimin tartıları ağır gelirse,artık o hoşnud olacağı bir yaşayıştadır. Ama kiminde tartıları hafif gelirse,artık onun anası hâviye (uçurum)dir. Onun mahiyetini sana bildiren nedir? O,harareti çetin bir ateştir."[306] buyurulmuştur. Bu durumda ancak mizan tehlikesinden,dünyada kendisini hesaba çekip ölçülü hareket eden ve işlerini şeriât ölçüsüne vuran kurtulur. Nitekim Hz. Ömer:"Hesaba çekilmeden kendinizi muhasebe ediniz ve amelleriniz tartılmadan onları tartın. Nefsini muhasebe,ölmeden evvel her günahtan Nasuh tevbesi ile tevbe etmek,noksanlarını tamamlamak,farzları kaza etmek ve kul haklarını ödeyip eli,dili ve sû-i zan ile kime ne gibi kötülükte bulundu ise ondan helallık alıp gönlünü hoş etmekle mümkündür. İşte böyle davranan yarın hesab görmeden cennete girer."[307]

Ahirette konulacak olan terazinin bir nevi özelliği şudur ki;orada geçerli olan şey,Allah için yapılan bir sened ve tezkere gibi şeyin olması,bir kere bile olsa Allah ismini telaffuz etmesi derecesine bir derece ve ağırlık daha katmış olacaktır. Peygamberimiz şöyle buyurur:"Muhakkak Allah Taâla ümmetimden bir adamı kıyamet gününde bütün halkın huzurunda kurtaracaktır. Onun önüne doksan amel sahifesi serecektir ki,her sahife gözün gördüğü kadar uzun olacaktır. Sonra Allah,bu dama:"Bunlardan inkâr ettiğin bir şey var mı?"diye soracak.Sonra:"Amelleri zapteden kâtiblerin zulmetti mi?" diyecek. Adam:"Hayır,zulmetmedi,Ey Rabbim,diye cevab verecektir. Allah:Evet,bunlar hep doğru;ancak senin bizim nezdimizde bir iyi amelin vardır. Bugün,sana asla haksızlık yapılmayacaktır,diyecektir. Bunun üzerine içinde"Allah'dan başka ilah olmadığına şehadet ederim. Muhammedinde Allahın kulu ve Rasulü olduğuna şehadet ederim."diye yazılı olan bir tezkere çıkarılacak. Ve Allah Taala kendisine"Amellerinin tartılmasına hazır ol."diyecektir. Adam:Ey Rabbim,bu kadar sahifeler yanında bu tezkere ne kıymet ifade eder ki?diyecek. Allah Taâla:Sana asla haksızlık edilmeyecektir,diye karşılık verecektir. Sonra tezkere,terazinin bir kefesine,sahifelerde diğer kefesine konulacak ve sahifeler hafif,tezkere ağır çıkacaktır. Çünki,Allahın ismiyle tartılan hiçbir şey onun isminden ağır çekmez.

Bununla beraber Cenâb-ı Hakkın bu şekilde rahmeti olduğu gibi,kahır isminin tecellisi olarak cehenneme koymakta vardır. Cehennemde kalma gerek az olsun gerek çok olsun...söylenilen bir Elhamdulillah bile mizanı doldurur.[308]

Bundan dolayıdır ki insanın kılacağı bir vakit namaz dahi o kişinin kurtuluşuna bir sebeb teşkil eder. Hz. Alinin peygamberimizden naklettiği bir hadiste şöyle buyurulmaktadır:”Beş vakit namazı cemaatla kılmaya ahdeyle. Çünki kıyamet olunca Hak Taâla Hazretleri,yedi kat yerleri ve gökleri,denizleri,geceyi ve gündüzü,güneşi ve ayı,arşı ve kürsiyi,cenneti ve cehennemi,yıldızları terazinin bir kefesine koyar,mü’minin cemaatla kıldığı bir vakit namazı da öbür kefeye koyar,o bir vakit namaz diğerlerinin hepsinden ağır gelir.”[309] buyurmakla namazın birde cemaatla kılınmasını teşvik etmektedir. Çünki böylece umumi bir müştereklik,yani birine isabet edecek olan duanın kabulüyle umum ortak olmuş olacaktır.

Mu’tezile mizanı inkâr eder.[310] Amellerin tartılmasını imkânsız kabul eder. Zira onlara göre ameller hareketlerdir,hareketlerin tartılması mümkin değildir. Çünki ameller ehli sünnet ve kıble ehlinin çoğuna göre kalıcı değillerdir,öyleyse ameller kalıcı olmadıklarına göre,onların tartılması düşünülemez,amellerin karşılığı cennette veya veya cehennemde derecelerdir. Bu ise ölçülmez. Mu’tezileye göre;Hasenât seyyiâtla birlikte olup iyiliklerin kötülüklerle tartılması bunların karşı karşıya getirilmesi tarzında bir ölçme tasavvur olunamaz. Zira onlara göre iyilikler küçük günahları yok eder,giderir. Büyük günahlarla birlikte ise hasenât kalıcı değildir. O halde amellerin tartılması düşünülemez,der.

Ehli sünnet ve cemaatın görüşü ise;(öncede belirttiğimiz gibi)”Kıyamet günü doğru teraziler,mizanlar kurarız,hiçbir kimse hiçbir haksızlığa uğratılmaz.”[311]

Mizanı kuracağını ve koyacağını söyleyen Cenâb-ı Hak,fiilleri cisimler haline getirip,öylede tartar. Bu onun azametine zor ve muhal değildir.

Mu’tezilenin dediği hasenâtla seyyiât tartılmaz sözü ise;seyyiât mesabesinde olan demir ve hasenât mesabesinde olan elmasın karşı karşıya konup,bunların dünyadaki hacim ve ağırlıklarıyla değil bilakis kıymetlilikleriyle tartılıp,öyle değerlendirilerek tartılır,buda tahakkuk edip,Kur’an ve Hadisle de sabittir.[312]

a-MİZANIN KEYFİYETİ :

Mizan deyince meşhudumuz olan dünyadaki iki kefeli,demirden teraziler aklımıza gelmektedir ki,bu normaldir. Ahiretteki terazinin keyfiyeti Allahın indinde olmakla beraber bazı sözler söylenmiştir ki bunlardan mesela:

-Mizan (terazi) dünya mizanlarının aksidir. Yani eğer ağır gelirse ağır tarafı yukarı kalkar,tâ arşa yaklaşır. Zira onlar,hürmette arşa yakın olanlardır. Eğer yüklü gelirse,o zamanda aşağı iner,tâ esfele yaklaşır. Zira onlar hürmette hafif olurlar. Aşağı indirmek yukarı kaldırmak Cenâb-ı Hakkın tasarrufunda olup mizan onun elindedir.[313]

İmam-ı Gazali:”Mizanın iki kefesi vardır. Biri nurdan,diğeri zulmettendir.”

Kurtubi:”Mizanın bir kefesine yerleri ve gökleri koysalardı,o kefe bunlardan daha büyük kalırdı. Bu kefelerden biri nurdandır ve hasenât kefesidir. Diğeri zulmetten olup seyyiât kefesidir. Mizan arşı alemin altında asılıdır ve Cebrailin (AS) elindedir. Arşın sağında cennet vardır. Ve mizanın hasenât kefesi o taraftadır. Arşın solunda ise cehennem vardır.Ve mizanın seyyiât kefesi o taraftadır.”[314]

Yani bilâ teşbih,sarraflar ile bakkalların terazilerinin değişik,birinde iyi kötü herşey tartılırken,diğerinde cevher gibi taşlar tartılmaktadır.

Elbetteki ameller tartılırken insanın ellerinin ve ayaklarının yapmış olduğu hareketinde tartılması konusu çıkıyor. Yani,insanlar ellerini teraziye koyarak mı tartılacak? Birde ameller âraz olup yok olmuşlardır? Cevâben,bir hadiste peygamberimizden sorulması üzerine şöyle buyurmuşlardır:” Amel defterleri tartılacaktır. Zira”Kirâmen Kâtibin”melekleri amelleri cisimlerden meydana gelen sahifelerde yazmaktadır. Bu sahifeler teraziye konduğu zaman,yüce Allah onun kefesi (bir gözü) için yapılan itaat ve sevabların büyüklüğü derecesinde bir meyil yaratacaktır. Şüphesiz o,dilediğini yapmaya kadir olandır.”[315]buyurmuştur. Teknik ve teknolojinin ilerlemesiyle işlerin ölçümü daha rahat anlaşılmaktadır.

Cenâb-ı Hak kişilerin amellerini cennetlik veya cehennemlik olduğunu bildiği halde tartmasının bir çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki;insanlar bu adaleti bizzat görerek,amellerinin derecelerini kendisinin de bizzat takdir etmesidir.

b-MUÂHEZE (HESABLAŞMA) :

Muâheze,insanın yapmış olduğu amellerinden dolayı hesaba çekilmesi. Bu hesaba çekilme;her insanın sinni kemâle bâliğinden itibaren hayatının muhasebesi,ömrünü nerede harcayıp tükettiği,israfta bulunup bulunmadığı,Cenâb-ı Hakkın kendisine vermiş olduğu başta en büyük nimet olan yokluktan ve hiçlikten çıkarılarak hayat nimetinin verilmesine karşılık kıymetli şeylerde sarfedip etmediği [316]ve âzalarını (el ayak gibi) Allahın emir-nehiy dairesinde tasarruf edip etmediği,onları kötülüklerde kullandığı gibi,halinden de sorguya çekilecektir. Öyle bir hesab ki kendisi söylemeyip gizlemeye çalışsa bile her âza kendi yapmış olduğu şeyi en ince teferruatına kadar anlatacak yani kendisine anlattırılacaktır.

Âyette:“Bugün mühür vuracağız ağızlarına,elleri bize söyler,ayakları şahidlik eder,kendi yaptıklarına.”[317]

Bu sayılan insanın kendi şahsından sorguya çekilme olduğu gibi,biraz geniş çerçeve içerisinde ailesine karşı vazifesini yapıp yapmamaya kadar giderek,komşu,memleket,devlet ve dünya ile olan vazifesindeki ihmallik ve îfa edip etmeme durumundan da muhasebeye çekilecektir. Çünki insan akıl ve şuur itibariyle umum dünya ile alakadar olan bir varlıktır. Böyle büyük durumlardan dolayı;kardeşin kardeşten kaçması halinde ilk önce Kâbil Habilden kaçar,İbrahim(AS) babasından kaçar,Lut(AS) karısından kaçar,Nuh(AS)oğlundan kaçar.

Beğavi tefsirinde der ki;Peygamberler bile birbirinden ve kendi ümmetlerinden kaçarlar,ondan

sonra Hak Taâla Hazretleri azametiyle kendi zatını gösterir,bütün mü'minler ona tazim eyleyip secde ederler. Kâfirlere gelince onlar,gözleri göğe dikilmiş,gönüllerinde dehşet ve korku olduğu halde öylece bağlı olarak dururlar.

Âyette:"Paçalarını sıvadıkları o gün secdeye davet edilirler,fakat muktedir olamazlar."[318]

O vakit Hak taâla hazretleri nida eder:Yakın ve ırakta kim varsa hepsi bu nidayı işitirler."Ben zalimin zulmünden geçmem, eğer geçersem zalim ben olmuş olurum,elbette zalimden intikam alırım.

Ondan sonra bütün halk ferd ferd hesaba çekilir,her kişi sanır ki kendisinin hesabı soruldu.

İnsanlar böylece âyette de olduğu gibi"Kesinlikle kulak,göz ve kalb,bunların hepsi ondan suale maruz kalırlar."[319] Hesaba çekildiği gibi ondan sonra (da) bütün canavarlara sual sorulur,herbiri hakkını diğerinden alırlar. Eğer sahibi hayvanını boş yere dövmüşse oda hakkını alır. Daha sonra Hak Taâla buyurur:Hayvanlar toprak olsun.[320]

4- Ş E F A Â T

Şefaat;bir kimsenin bağışlanmasını istemek veya bir kimseden başka bir kimse için iyilik yapmasını ve zarardan vaz geçmesini rica etmektir.[321]

Her hâkim sahibi kendisine itaat edenlere mükâfat,isyan edenlere de ceza vermesi hikmetinin gereğindendir. Fakat bu isyan edenlerin isyanı,padişahı tanımama veya umumu ilgilendiren bir isyan olursa,padişahın olmadığını ve tanımadığını herzekârâne bir ifadede bulunursa o padişahın izzetindendir onu cezalandırması...Fakat bunun dışındaki küçük suçlar veya sultanı tanımakla beraber gerek cehalet gerekse de gafletinden dolayı yapmış olduğu bir suçtan dolayı cezayı gerektirirken hiç mükâfata mazhar olmamayı işmam eder (bildirir) ken,içlerinden sultana yakın olan birisinin veya sultana itaatkâr kişilerin tavassut etmeleriyle;o kişinin seni tanımamaları sebebiyle olmayıp nefislerine uyduklarından bunu irtikâb ettiler-deyip,lehlerinde dâvada bulunmalarıyla o sultanın onların cezasını tahfif etmesi veya affetmesidir.

Aynen böylede;Ahkemül Hâkimin olan Cenâb-ı Hakkında;kendisine bağışlama dileğinde bulunanların isteklerini yerine getirerek bağışlayıp affetmesidir ki;buda aynı zamanda onun azamet ve şânındandır.

Bu bağışlamasını isteyenlerin Cenâb-ı Hakkın nezdinde gayet üstün derecelerinin ve kadirlerinin olmasından husûle gelmektedir ki,mesela,babası hapishanede olduğu halde oğlu padişahın has saraylarında yaşayıp,padişahın ihsanına mazhar olan bir çocuk,padişahtan babasıyla görüşmesini isteyip kendisiyle görüştürmesini gerektirdiğinde elbetteki o adam idamlık bile olsa o adamı kendi sarayına getirip çocuğu o hapishaneye götürmeyerek belki de o çocuğun yanındaki değerinden dolayı o adamı da affedecektir.

Aynen böylede;Cenâb-ı Hakta kendi has kulunun hürmetine şefaatta bulunduğu kimseyi

affetmesidir ki,buda hak ve gerçektir.

Şefaat kendisiyle ihticac edilen (delil getirilen) hususların en büyüğündendir. Gerçekten Kur'an-ı Kerim-de şefaat hakkında âyetler vârid olduğu gibi,Allahın Rasulünden (SAM) hadisler rivayet edilmiştir. İnsanlar arasında bilinen ve mâhud olan şefaat,Allahın gazab ve azabını gerektirecek günahları işlemiş olduğundandır. Binaenaleyh,büyük günah irtikâb eden,işleyenlerin günahları,Allahın seçkin kulları ve Allahın rızasına nâil olanların şefaatlarıyla bağışlanır. Sonra küçük günahlar,büyük günahlar irtikâb edenlerin cehennemde ebedi kalacaklarını söyleyen kimseler katında kendileriyle cezalandırılmak câiz olmayan hususlardandır. Kâfirler ise;şefaatla bağışlanmazlar. Böyle olunca Kur'an-ı Kerimde ve Hadisi Şeriflerde in'am ve ihsan hakkında vârid olan hususların büyük bir kısmı batıl olmuş olur.

Ve ilim ehlinin Allahın rahmetine ümidvâr olma bakımından yaratıldıkları hal üzerinde olmaları sâkıt olur ve müslümanların peygamberlerin şefaatını istemeleri hakkında niyazları bâtıl olur.[322]

Binaenaleyh insanlar,Cenâb-ı Hakkın azim nimetine nâil olmak için şefaat isteyecek ve Cenâb-ı Hak dilediklerine şefaat izni verecektir.

Mu'tezile ise;"Ve böyle bir günden korununki kimse kimseden bir şey ödeyemez,kimseden de şefaat kabul edilmez,kimseden fidyede alınmaz,hem onlar kurtarılacak da değillerdir."[323] âyetine istinad ederek ahirette ehli kebâire şefaatı inkâr etmişlerdir. Fakat burada şefaat kabul olunmaması bilhassa küffarlar hakkındadır. Ve hitab küfürde israr edenlere mahsustur. Zira beni israil kendilerinin âbâ-ü ecdadı olan peygamberlerin her halde kendilerine şefaat edeceklerine itikad ediyorlardı. Bu âyet bunu redddiyor,yoksa diğer âyetler gelecektir ve ehadis dahi vardır ki,Allahın izniyle şefaat yine olur. Menfi olan şefaat herkesin kendiliğinden ve izni ilâhiye iktirân etmeden ve vukuû tasavvur edilen şefaatlardır. Binaenaleyh kendiliklerinden şefaat zu'miyle (düşünce ve zannıyla),edebilir diye,enbiya ve evliyaya taabbüd etmemeli,Ancak Allahu Taâlaya taabbüd etmelidir ki,o istediğine her istediği zaman şefaat ettirir. Ve maâmafih kıyametin ibtidası öyle hevl-engizdir (dehşetlidir) ki,o hengâmda şefaat dahi mevzu-i bahis değildir. Herkes kazancıyla kalabilecektir ve bu âyet o hengâmeyi nâtıktır(söyler).[324]

Mu'tezile inkârla beraber ihtilaftan dolayı üç görüşe ayrılmıştır:

1-Büyük günahtan kaçınıp günah işliyenler,enbiya ve meleklerin şefaatına muhtaçtır.

2-Büyük günah işleyip sonra bundan tevbe edenler enbiya ve meleklerin şefaatına muhtaçtır,tâ ki onların şefaatıyla Allahda onların tevbelerini kabul etsin.

3-Büyük ve küçük günahlardan kaçınanların amelleri sebebiyle derecelerinin artması için enbiya ve meleklerin şefaatına muhtaçtır. Bunların dışındakiler için şefaat yoktur."deyip hata ve inkâr etmişler,fakat ehli sünnetin reddi ile hükümleri sâkıt olmuştur.[325]

İmam Kastalani hazretleri şefaatın beş kısım olduğunu söyler:

1-Kıyamet gününün korkusundan,dehşetinden kurtulmak için şefaat.

2-Hesaba çekilmeden cennete girmek için olan şefaat.Bu iki nevi şefaat Efendimize mahsustur.

3-Hesaba çekildikten sonra cehenneme girmeleri gereken kimselerin kurtulması için yapılan şefaat.

4-Cehenneme giren ve orada azab çeken kimseleri azabları bitmeden cehennemden çıkarmak için yapılan şefaat.

5-Cennete girenlerin derecelerinin yükseltilmesi için olan şefaat.[326]

a- KİMLER ŞEFAAT EDECEKTİR ? :

Peygamberlerin,alimlerin,şehidlerin,[327] daha sonrada Allah katındaki derecelerine göre diğer mü'minlerin şefaatlarına inanmak. Hiç şefaatçısı olmayan mü'mininde sonunda Allahu Taalanın fazlıyla cehennemden çıkarılacaktır ve zerre kadar imanı olan bir mü'min cehennemde kalmıyacaktır.[328]

Peygamberimiz (SAM) şöyle buyurmakta:"Ben,cennetde ilk şefaat edenim. Ve en çok tabii olan peygamberde benim."[329]

Bazı yerlerde;-Önce ben,sonra şehid,sonra müezzinler ilk şefaat eder.-[330]

Kâinatı kendisi için yarattığı bir zâtı elbetteki ilk defa şefaat iznini ona vermesi,o zâtın kâinatın en mahbûbu ve mükerremi ve her yönüyle tafdil ve takdim edildiği görülür ve lâyıktır.

Ahirette peygamberlerin hepsine,mü'minlere şefaat etme hakkı tanınmıştır. Her peygamber kendi ümmetine şefaat edecektir.[331]

Peygamberimiz(SAM)mü'minlerin haricinde büyük günah işleyenlerinde şefaata mazhar (nâil) olacaklarını söylemektedir.[332]

İbni Abbas (RA)anlatıyor:"Rasuli Ekremin ashabından bir toplum oturmuş,Rasuli Ekremi bekliyorlardı,tam bu sırada Rasuli Ekrem çıka geldi ve onların birşeyler konuştuklarını duydu. Dikkat etti,bir kısmı:"Hayret,Allahu Taâla yarattıklarından bir kısmını ve mesela,İbrahim(AS)ı halil(dost) edindi." Diğeri de:"Bundan daha acaibi Hazreti Musa(SA)yı teklim ittihaz edip onunla konuşmasıdır." Başka birisi de:"İsa(AS) Kelimetullah ve Allahın ruhudur." Bir diğeri de:"Allahu Taâla Âdemi(AS) kulları arasından seçti."dedi. Tam bu sırada Rasuli Ekrem aralarına girmiş bulunuyordu.: "Peygamberler hakkında konuştuklarınızı ve İbrahim(AS)ın,Allahın halili olduğuna taaccüb ettiğinizi duydum ki gerçek böyledir. İsa-nın ruhullah olduğunu söyleyip buna şaştığınızı duydum,buda böyledir. Bana gelince;bende Allahın habibiyim,fakat fahirlenmek yok;livâ-ul hamd benim elimdedir,fakat iftihar yok. İlk şefaat edecek olan ve ilk şefaatı makbul olacak olanda benim,bunda da fahirlenmek yok.[333]

Cennetin zilini ilk çalıp kapısı kendisine açılacak ve ilk cennete girecek olanda benim.

Fakirlerde benimle beraber cennete girecek,bunda da fahirlenmek yok. Gelmiş ve geçmişlerin en keremlisi ve yine benim ve bunda da fahirlenmek yoktur.

Diğer hadiste ise peygamberimiz kendisinden önce diğer peygamberlere gidilip,hepside kendisinden sonrakine havale ederek,şefaatta bulunamayacağını ifade eder. Ve nihayet kendisine gelerek şefaat edeceğini bildirir.[334]

Bir hadiste Osman(RA) kıyamet gününde Rabia ve Mudar kabileleri kadar büyük bir kalabalığa şefaat edecektir,[335]buyurulmaktadır.

Bazı yerlerde salihler ve çocuklarda şefaat edecek,buyurulmaktadır.[336]

Kimine de şefaat fayda vermiyecektir ki,âyette bunu tasrih etmektedir:”Artık şefaat edicilerin hiçbir şefaatı onlara faide vermiyecek.”[337]

İbni Mesud(RA) der.”melekler,peygamberler,şehidler,salihler ve bütün mü’minler şefaat erbabıdır. Ateşte şu dört sınıftan başkası kalmıyacaktır:Günahkârlar dediler (derler):Biz namaz kılanlardan değildik,”Yoksula yedirmezdik.”,”Bizde (batıla) dalanlarla birlikte dalardık.”,”Ceza (ve hesab) gününü de yalan sayardık.”âyetlerini okudu.[338]

b-KİMLERE ŞEFAAT EDİLECEK ?:

İmam-ı Âzam”El-Vasiyye” adlı kitabında şöyle diyor:”Büyük günah işlemiş olsa da cennet ehlinden olan herkese,Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa (SAM)nın şefaatı haktır. Mütercim ise şöyle açıklamaktadır:”Şefaat,yalnız büyük günah işleyenlere mahsus değildir. Hazreti Peygamber (SAM) bütün ümmetinin bütün sıkıntılarını gidericidir ve rahmet peygamberidir. Hazreti peygamberin çeşitli şekillerde şefaat edeceği sabittir.”Akâidi Nesefiye” de şöyle deniliyor:”Hadislerden istifade edildiğine göre,büyük günah işliyenler hakkında Hazreti Peygamberin ve ümmetinin hayırlılarının şefaatları sabittir. Mu’tezile bu meseleye muhalif olup ancak mü’minlerin derecelerinin yükseltilmesi için şefaat edilebileceği görüşündedirler.”[339]

Bu hususta Peygamberimiz:”Benim şefaatım ümmetimden büyük günah işliyenler içindir.”[340] buyurmakla küçük günah işliyenlerin dışında büyük günah işliyenlere de şefaat sabit olmuş oluyor. Ancak şu kadar var ki buradaki büyük günahın hepsi olmayıp Allah şirk ve ortak koşmanın,inkârın dışındaki diğer günahlar için şefaat edilmesi umulur. Buna delil ise:”Allah kendisine şirk koşulmasını kabul bağışlamaz. Ancak bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar.”[341]

Mu’tezile büyük günah işliyenlerin -ebedi olarak cehennemde kalacaklar-sözüne de bir red oluyor. Peygamberimizin büyük günah işliyen (şirk hariç)lere olan şefaatı....[342]haktır.

Bir hadiste:”Rabbim tarafından biri (bir melek-Cebrâil) bana geldi. Beni ümmetimden yarısının cennete girmesi ile şefaattan birini seçmem hususunda serbest bıraktı. Bende şefaatı seçtim. Şefaat,Allaha şirk koşmadan ölen herkese vardır.”[343] Bir başka hadiste,üçte birinin gireceğini

söyleyen [344] Peygamberimiz Cenâb-ı Hakkın kendisinden razı olması üzerine,kendiside razı olduğunu bildirir.[345] (ken) ümmetinin cennete girmesini arzu eden rasulullah:"Yerdeki ağaçlar ve taşlar sayısınca şefaat etmek istediğini de söylemektedir."[346]

Şefaatın kapsamını geniş tutan Bediüzzaman hazretleri bunu;Başta Rasûlü Ekremin şefaatı olarak, enbiyanın,evliyanın, salihlerin, şehidlerin, büyük meleklerin,Kur'an-ın,esmâ-i Hüsnanın,iyi insanların,duanın,salavâtın,Yâsinin,Cevşen-ül Kebirin,samimiyetin,Risâle-i Nurları,çocukları,peder ve valideyi,Leyle-i Kadri,himmet ve hizmeti,cami cemaatının her bir ferdinin,âcizlik ve fakirliğin ve dünyadada tezahürlerinin bulunmakla şümullü olduğunu ifade eder.[347]

5 - S I R A T

Sırat;cehennem üzerine uzatılmış kıldan ince ve kılınçtan keskin bir köprüdür.[348] Bu alemde doğru yolda olup istikamette bulunanlar, doğrudan ve doğruluktan ayrılmayanlar,ahiret sıratını kolaylıkla geçer ve kurtulurlar. Fakat burada istikametten ayrılanlar orada günahları sebebiyle yükleri ağırlaşır,daha ilk adımda sürçerek cehenneme düşer.[349]

Kur'an-ı Kerimde:"Onların cehennemin sıratına hidayet edin ve onları tutun,çünki onlar mesuldürler."[350]

Bütün ehli sünnet müfessiri buradaki sırat kelimesini hadise uygun olarak böyle tefsir etmişlerdir. Mu'tezile;doğru yol manasında kullanır. Ve böyle bir köprüden geçilmiyeceği için böyle köprü olmaz derler. (dış görünüşte Mu'tezile haklı gibi ise de gerçekte öyle değildir.) Bu haddizatında mümkündür ve buna inanmak vacibtir. Kuşu havada ve boşlukta uçuran,bulutu havada gezdiren,dünyamızı ve gezegenleri boşlukta yüzdüren Allahu Taâla,insanları bu köprü üzerinden de yürütmeye kâdirdir.(Aslında böyle olan bir köprü herkesin ameli nisbetinde genişleyecektir. Ve hatta ses duvarını uçaklardan süratli giden olacaktır. [351] Işınlama ile bir anda imanı nisbetinde geçecektir. Mesela;havayı sırat,büyük okyanusu da cehennem farzedersek,geçemeyen için hava;kıldan ince,kılınçtan keskindir. Uçağa binen için ise,geniş bir meydan olur.[352]

Sırattın varlığına Allahın kitabından delil şudur:"Sizden cehenneme uğramıyacak yoktur. Bu,rabbinin,yapmayı üzerine aldığı kesinleşmiş bir hükümdür. Sonra biz,Allaha karşı gelmekten sakınmış olanları kurtarır,zalimleri de orada diz üstü çökmüş olarak bırakırız."[353] Âyet herkesin ateşe uğrayacağını haber veriyor,bu cehennemdir.[354]

Cennete giden yol,cehennemden geçmektedir.

Peygamberimizden nakledilen bir hadisle sıratın iki olduğu da rivayet edilmiştir ki şöyle buyurulur:"(kıyamet günü) Mü'minler cehennem (üzerine kurulmuş sırat) tan kurtulduklarında cennet ile cehennem arasındaki (ikinci bir) köprüde hapsolurlar. Burada,dünyada iken aralarında bulunan (ufak tefek) haksızlıkları birbirine hakkını vererek hesaplaşırlar. (Küçük günahlardan da) Pâklanıp arındıkları zaman bunların cennete girmelerine izin verilir. (sonra

Rasulü Ekrem):-Muhammedin nefsi ve hayatı elinde olan Allaha yemin ederim ki,o mü'minlerden biri cennetteki menzilini dünyada yaşadığı meskeninden daha iyi bilir ve (kılavuzsuz) bulur."buyurmuştur.[355]

Buradaki sorgu ise;tabiri caizse,sınırlarda pasaport ve daha sonra eşyaların ayrı ayrı durdurularak birkaç kere kontrollerin yapılması gibidir. Ahiret günlerinin en korkulu ve güç yerlerinden biridir,sırattaki durum...

a-SIRATTAKİ HALLER :

Rasulullah (SAM) şöyle buyurmuştur:"Sonra cehennemin üzerinde sırat köprüsü kurulur. Bende peygamberlerin,ümmetiyle ondan geçenlerin ilki olacağım. Rasullerden başka,kimse o gün konuşmaz. Peygamberlerin konuşması da:"Ey Allahım,kurtar,kurtar."sözünden ibarettir."[356]

Garâibül Ahvalde şöyle anlatılır:"Mü'minler sırratı geçmek istedikleri zaman tevhidlerinin sevabı onlara gemi olur. Kur'an o geminin ipleri, namaz yelkeni,Rasulullah ise kaptanı olur,mü'minler gemiye oturup tevhid getirirler. Güzel bir yel çıkar,bunlar selâmetle sırratı geçerler,cennete varırlar. Hak Taâla her şeyi bir suret içine koymaya kadir olduğu gibi amelleri de birer surete koyar,böylece mü'minler sırratı geçerler.

Nakledilir ki;Sırratın üzerinde sual yerleri vardır. Herbir yerde bir türlü sual sorulur. Bu yerlerde sorulan sualler şunlardır:

Birinci yerde imandan sual olunur. Eğer imanı tamamsa geçer,değilse ateşe atarlar.

İkinci yerde namazdan sorarlar. Eğer namazı tamamen eda etmişse geçer,etmemişse ateşe atarlar.

Üçüncü yerde zekâttan sorarlar. Eğer zekâtını tamamen vermişse geçer,vermemişse ateşe atarlar.

Dördüncü yerde oruçtan sorarlar. Eğer tamam tuttuysa geçer,tutmamışsa ateşe atarlar.

Beşinci yerde hacdan sorarlar. Eğer hacca gitmişse geçer,gitmemişse ateşe atarlar.

Altıncı yerde babaya ve anaya itaattan ve sılayı rahimden sorarlar. Eğer bunları yapmışsa geçer,yapmamışsa ateşe atarlar.

Yedinci yerde,eğer cenâbetlikten ğusül etmişse geçer,etmemişse ateşe atarlar. Ateşten Allaha sığınırız."[357]

Ondan sonra ihsan edenler geçer,ondan sonra şehidler,daha sonra mü'minler geçerler,adam vardır ki sırratı yıldırım gibi geçer,adam vardır,yel gibi geçer,adam olur ki,koşan at gibi geçer,kimisi de koşan adam gibi geçer,kimi vardır ki yürüyen at gibi geçer,kimisi de yüz yılda

geçer. En son mü'min üç bin yılda geçer.[358]

İnsanlar sırratı geçerlerken her vakit dehşet ve korku içerisinde kalarak kendisinin de (ne kadar da iyi olsa) vicdânen ve hâlen bir korku ve ürperti hissederek,ancak vazifesini îfa etmiş,efendisinden kaçmamış bir köle gibi Cenâb-ı Hakka tevekkül ve istinad ile hevl ve dehşeti hafifler.

İbni Cevzi Hazretlerinin bir öğüdü: Sırat köprüsünü,onun incelik ve keskinliğini gördüğün vakit sende meydana gelecek korku,endişe ve feryad,âh vâh edip bütün yaptıklarına pişman olacağını düşün. Sırat köprüsü cehennem üzerine uzatılmış bir cisimdir.

Cehennem ise kapkaranlık olup ceza ve azab yeridir. Onun ateşinin alevi sırat köprüsünden geçenlere çarpar,gürültüsü ise günahkâr ve âsi olanların kulaklarını sağır eder. Ömründe bir kere âsi olan bile,eğer tevbe etmeden ölürse,sırat köprüsünden geçerken cehennemin çeşitli azablarından kendini kurtaramaz.

Aziz kardeşim,dünyada iken arkandaki ağır yük ile yeryüzünde yürümekte zahmet çekiyorsun. Eğer yükün fazla ağır olursa onun taşımasına gücün kuvvetin yetmiyor,olduğun yerde çöküp kalıyorsun. Bu böyle iken,yarın kıyamet günü sırtına yüklenmiş olduğun günah yükü ile o kıldan ince,kılınçtan keskin sırat köprüsünden nasıl geçeceksin? Orada üzerine bineceğin herhangi bir binitin var mıdır ki,ona binip sırat köprüsünden rahat rahat geçesin?

Ey kardeşim. Kıl gibi ince kılınç gibi keskin olduğunu söylediğimiz sırat köprüsü üzerinde adımlarını atarken,bir yağını kaldırıp diğerinin üzerinde durduğun zaman halin nasıl olur? O anda ayak üzerinde durmaya gücün,tâkâtın yetecek mi? Seni o anda durduracak,adım attıracak ve sırratı geçirtecek kuvvet ve kudret sahibini hiç düşündün mü?

İnsanların bazısı sırat köprüsünden geçerken karıncalar gibi cehenneme dökülürler,bazı insanlarında ayakları cehennem çengellerine takılır ve cehennem ateşi onun cesedini yakar. Bu anda senin halin nice olur. Bu haller Hz. Peygamberin (SAM) şefaatı yetişinceye kadar devam eder. Akıllı olan o kimsedir ki,onun şefaatına nâil olmak için onun yaşadığı hayatı yaşamaya gayret eder ve gece gündüz ona Salâtu Selam getirir. Böylece,ahiret ahvalinden biri ve en dehşetlisi olan sırat köprüsünün dehşet ve korkusu içinde iken kendisini hatırlayıp ona şefaat ederek bu korku ve endişeden kurtarır. Sırat köprüsünü bu sayede korku ve endişesiz olarak geçer,selamete ulaşır.

Sırat köprüsünden geçerken demirden çengellere asılıp kalan kimse,dünyada asılan kimseler gibidir.Bir kimse darağacında asılmış olarak bırakıldığında (ölmeden) onun vereceği acı ızdıraba tahammül edebilir mi? Ceza evinde eli ayağı zincirle bağlanan o kimse çetin bir acı ve ızdırab içinde bulunmaz mı? Hücreye atılan kimsenin hali ve acısını insan tarif edebilir mi? Ahirette görülecek cezalar,sırat köprüsündeki tutuklamalar,demirden çengellere asılmalar,cehennemde zincirlere vurulmalar,hücrelere atılmalar,çeşitli azabları görmeler hiç bunlar gibi olur mu? Bunların vereceği acı ve azabı ızdırabı kim anlatabilir?

Cehennem zebanileri dünyadaki ceza evinde bulunan gardiyanlara hiç benzerler mi? Bunlar insanı öyle hayret ve dehşete düşürürler ki,insan o anlarda kendini kaybeder,ne yapacağını

bilemez.

Aziz kardeşim,hiç olmazsa geri kalan ömrünü boşa geçirme,ibadet ve taatla geçir. Bugüne dek işlediğin günahlarına tevbe et,pişman olduğunu,bir daha yapmayacağını Cenâb-ı Hakka arzederek,bağışlanmanı ondan dile,iyi bil ki Allah çok bağışlayıcıdır,çok merhamet edicidir. Tevbe ettiğin günahları bir daha işlememeye azmet. Sakın ahirete tevbe etmeden gideyim demeyesin. Hiçbir zaman Allahın rahmetinden ümidini kesme.[359]